

HELSINKIMISSION NUORTEN PALVELUIDEN SROI-ARVIOINTI 2020–2021

HelsinkiMission nuorten palveluiden SROI-arviointi 2020–2021

KUNTOUTUSSÄÄTIÖ & HELSINKIMISSIO

Työryhmä: Timo Ilomäki, Hanna Kari, Satu Niskanen &
Hanna Falk

SISÄLTÖ

Lukijalle	5
1. Johdanto	7
2. Tausta	9
2.1 Nuorten palveluiden hyvinvointituloksia	9
2.2 SROI-arviointi	12
2.3 Arvottamisesta	15
3. Analyysi	18
3.1. Kohde ja tarkoitus.....	18
3.2. Sidosryhmät	18
3.3. Mallintaminen ja tietojen keruu	21
4. Tulokset.....	28
4.1. Yksinäisyystyö	28
4.2. Keskustelu ja kriisiapu sekä yhteisötoiminta	29
4.3. Vapaaehtoistoiminta	30
4.3 SROI-luvut.....	30
4.4. Herkkyysanalyysi ja vaikuttavuutta vähentävät tekijät	31
5. Pohdintaa ja yhteenvetoa.....	37
Lähteet	41
Liitteet	42
Liite 1: Vaikutuskartta matalampien hyötyjen mallissa v. 2020.....	42
Liite 2. Vaikutuskartta korkeiden hyötyjen mallissa v. 2020	43
Liite 3. Vaikutuskartta matalien hyötyjen mallissa v. 2021	44

Liite 4. Vaikutuskartta korkeiden hyötyjen mallissa v. 2021	45

Kuviot ja taulukot

Kuvio 1. Hyvinvointivaikutuksia keskusteluavussa alku- (n = 658) ja loppukyselyn (n=501) välillä (v. 2020)	10
Kuvio 2. "En koskaan " tai "Hyvin harvoin" vastanneiden %-osuuksia nuorten keskusteluavussa alku- (n = 658) ja loppukyselyn (n=501) välillä vuonna 2020.	11
Taulukko 1. Nuorten palveluiden sidosryhmiä ja hyötyjä vuonna 2020	19
Taulukko 2. Sijaismuuttajat kustannuspaikoittain	27
Taulukko 3. SROI-luvut matalan ja korkean hyödyn mallissa. Nätimpi taulukko tulee lopulliseen versioon	31
Kuvio 3. Rahamääräisten hyötyjen jakautuminen matalan hyödyn mallissa 2020-2021 kun yksinäisyyden vähentyminen lasketaan erikseen.....	32
Kuvio 4. Rahamääräisten hyötyjen jakautuminen korkean hyödyn mallissa v. 2021 kun yksinäisyyden vähentyminen lasketaan erikseen.....	33
Kuvio 5. Kuvakaappaus työkirjasta, "turha panostus" yksinäisyyden vähentämiseen vuoden 2021 kriisi- ja keskusteluavussa	34
Kuvio 6. UCLA-kyselyllä mitatun yksinäisyyden keskiarvo yksinäisyystyön alku- ja loppukyselyssä sekä 2 kk seurannassa vuonna 2021	36

LUKIJALLE

Nuorten kriisi- ja keskusteluapua on HelsinkiMissiossa tehty suurella sydämellä ja ammattitaidolla vuodesta 1993. Työ sai alkunsa yhden nuoren liian aikaisesta elämänliekin sammumisesta. Ja hänen äitinsä aloitteesta ja tahdosta tarjota nuorille luotettavaa ja maksutonta matalankynnyksen apua ennen kuin on liian myöhäistä. Tuki nuorille laajeni, kun aloimme kouluttaa vapaaehtoisia tukihenkilöitä nuorten elämän rinnalla kulkijoiksi. Myöhemmin avun, tuen ja osallistumisen muotoja on tullut lisää. Erityisesti kehittämämme emotionaalista yksinäisyyttä lieventävä työskentelymalli on osoittautunut toimivaksi avuksi myös nuorille aikuisille.

Vuosikymmenten aikana olemme auttaneet kymmeniä tuhansia nuoria. Henkilökunta ja vapaaehtoiset ovat tehneet merkittävää työtä. Avun tarvitsijoita on ollut enemmän kuin meillä resursseja auttaa. Palaute asiakkailtamme on ollut kuitenkin hyvää. Mahdollisuutta pysähtymiseen ja työn kehittämiseen ei ole ollut riittävästi. Tärkeät kysymykset, mitä teemme oikein ja miten voisimme entisestään parantaa työmme vaikutusta, ovat jääneet resurssivajeen jalkoihin. Tavoitteemme on kuitenkin kirkas: johtaa kaikkea työtämme tiedolla.

Vuonna 2019 saimme lupauksen suuresta kolmen vuoden investoinnista nuorten työllemme. Vuonna 2020 käynnistetylle kehittämisprojektille asetettiin kolme päätavoitetta:

1. Tarvelähtöinen ja resurssitehokas työ

- Edelleen kehittää vaikuttavaa, diagnoositonta ja nuorten tarpeista lähtevää auttamistyötä, jonka etuna on työskentelyn välitön alkaminen ilman erillistä arviointijaksoa.
- Eri toimijoiden palvelurajapintojen tarkentamisella säästetään kustannuksissa, kun resurssit allokoidaan ja jaetaan tarkoituksenmukaisemmin.

2. Kumppanuus

- Kehittää kunta- ja sidosryhmäkumppanuutta täydentämään julkisia palveluita pääkaupunkiseudulla sisältäen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä muut järjestöpalvelut.

3. Kollektiivinen asiantuntijuus

- Kehittää tehokas ja monistettavissa oleva palvelumalli nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Palvelumallissa apu, tuki ja toiminta perustuvat ammattilaisen ja vapaaehtoisen yhteistyöhön ja kollektiiviseen osaamiseen nuorten hyväksi.

Projektivuosina olemme tehneet ja oppineet paljon. Tämä raportti on osa oppimatkaa ja sen tavoitetta tarkastella palveluja niin taloudellisten mittareiden kuin sosiaalisten hyötyjen näkökulmasta. Erityinen kiitos kuuluu projektin rahoittajille. Lämmin kiitos, että olette mahdollistaneet HelsinkiMission nuorten palveluiden kehittämisen ja laajentamisen investoimalla projektiin ja nuoriin. Kiitos myös raportin osaaville tekijöille.

Jokainen nuori, joka tarvitsee apua, on arvokas ja kaiken työn arvoinen. Yhteinen tavoitteemme on, että kukaan nuori ei jää yksin.

Helsingissä 29.4.2022

Tuula Colliander

toiminnanjohtaja

HelsinkiMissio

1. JOHDANTO

HelsinkiMissio on vuonna 1883 perustettu sosiaalialan järjestö, jonka tavoitteena on yksinäisyyden vähentäminen ja hyvinvoinnin lisääminen. Järjestöllä on noin 150 työntekijää ja sen piirissä toimii noin tuhat vapaaehtoista. HelsinkiMissio toimii senioreiden, aikuisten, lapsiperheiden, nuorten, katuväkivallan tekijöiden sekä erityisryhmien parissa. Kuntoutussäätiön järjestöarvioinnin osaamiskeskuksen SROI-asiantuntijat ovat toteuttaneet tämän arvioinnin yhdessä HelsinkiMission arvioinnin ja kehittämisen asiantuntijoiden kanssa.

HelsinkiMission kohderyhmää ovat yksinäiset ihmiset kaikissa ikäryhmissä, mutta tämän arvioinnin kohteena ovat 12-29-vuotiaille nuorille suunnatut palvelut. Näitä ovat maksuton kriisiapu, Minä Riitän- keskusteluryhmät, yksinäisyyden vähentämiseen tähtäävää keskusteluapu sekä ammatillisesti suunniteltu ja koordinoitu vapaaehtoisten toteuttama tukihenkilötoiminta, jonka piirissä yhteensä yli 300 tukiparia on tavannut säännöllisesti vuosina 2020-2021. Näiden lisäksi HelsinkiMissio tekee yhteisöllistä hyvinvointityötä koulu- ja oppilaitoksissa sekä verkossa.

Palveluiden rahoitus tulee STEAlta, Helsingin kaupungilta sekä säätiöiltä ja yksityisistä lahjoituksista. Vuosina 2020-2022 Eva Ahlströmin säätiö, August Ludwig Hartwallin säätiö, Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö, Berner Oy ja Perheyritys Veikko Laine oy ovat tukeneet nuorten palveluiden laajentamista ja kehittämistä yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Vuosina 2020-2021 palveluja ja palvelupolkuja on kehitetty sujuvammaksi nuoren näkökulmasta ja uutta toimintaa on käynnistetty. HelsinkiMissiossa kehitetty yksinäisyystyön menetelmä on integroitu osaksi nuorten palveluja. SROI-laskenta kohdistuu näihin kehittämisen vuosiin 2020-2021 ja laskennassa on huomioitu kaikki palvelujen rahoitusmuodot.

HelsinkiMissio on ollut kehittämässä ja käyttänyt yksinäisyystyössään hyväksi Yksinäisyysmenetelmää, jota voitaisiin nykytermein kutsua jonkinlaiseksi sosiaalseksi innovaatioksi: kyseessä on uusi,

skaalautuvaksi tarkoitettu avun muoto, joka on koostettu kansainvälisesti toimiviksi todetuista käytännöistä yksinäisyyden vähentämisessä. Yksinäisyystyössä kehitettyä Yksinäisyys-tehtäväkirjaa hyödynnetään myös muissa HelsinkiMission toiminnoissa ja materiaali on avoimesti ladattavissa tai tilattavissa maksutta osoitteesta: <https://www.helsinkimissio.fi/yksinaisyys/tilaa-yksinaisyystyokirja-avuksesi>

SROI-arviointi on taloudellisen arvioinnin menetelmä, joka tarjoaa työkalun järjestösektorin tekemän työn arvon mittaamiseen ja esiintuomiseen. SROI kehitettiin alun perin Yhdysvalloissa ja se on ollut etenkin Iso-Britanniassa suosittu viitekehys kolmannen sektorin toimijoiden arvioinnissa. Suomenkielisen SROI-oppaan on julkaissut Soste vuonna 2016 ja Kuntoutussäätiö on toteuttanut SROI-arviointeja vuodesta 2017 lähtien.

”SROI tarjoaa työkalun järjestösektorin tekemän työn arvon mittaamiseen ja esiintuomiseen”

Raportissa on kuvattu HelsinkiMission nuorten palveluiden SROI-arviointi vaihe vaiheelta. Aluksi esitellään palveluiden hyvinvointituloksia (luku 2.1) ja perehdytään SROI-arviointimenetelmään (luku 2.2) sekä sen ehkäpä keskeisimpään osaan eli hyvinvointivaikutusten arvottamiseen (2.3) tarkemmin. Varsinainen analyysi alkaa luvussa 3 ja tulokset on esitelty luvussa 4. Luvussa 4 tarkastellaan myös arvioinnin tulosten herkkyyttä tehdyille oletuksille sekä niin sanottujen vaikuttavuutta vähentävien tekijöiden vaikutusta lopputulokseen. Lopuksi tehdään yhteenveto ja pohditaan tulosten merkitystä (luku 5).

Vaikka raportti kannattaa lukea kokonaan, jotta erilaiset valinnat esimerkiksi arvottamisen taustalla ymmärtää paremmin, voidaan jo tässä vaiheessa tiivistää kiireisemmälle lukijalle asian pihvi: HelsinkiMission nuorille suunnatut palvelut saavat aikaan paljon hyvinvointivaikutuksia ja toimintaan sijoitettu euro tuottaa itsensä takaisin jo samana vuonna – optimistisimmillaan palvelut ovat tuottaneet vuonna 2021 niihin sijoitetun pääoman lähes kaksinkertaisena takaisin erilaisina yhteiskunnallisina hyötyinä. Tämä arvio ei edes ota huomioon yksinäisyyden vähentymisen pitkäaikaisia seurauksia, jotka tunnetusti ovat merkittäviä yksilön terveydelle. Ottamalla edes auttavasti nämä hyödyt huomioon, nousee sosiaalinen tuotto entisestään.

"Nuorten palvelut ovat tuottaneet vuonna 2021 niihin sijoitetun pääoman lähes kaksinkertaisena takaisin erilaisina yhteiskunnallisina hyötyinä."

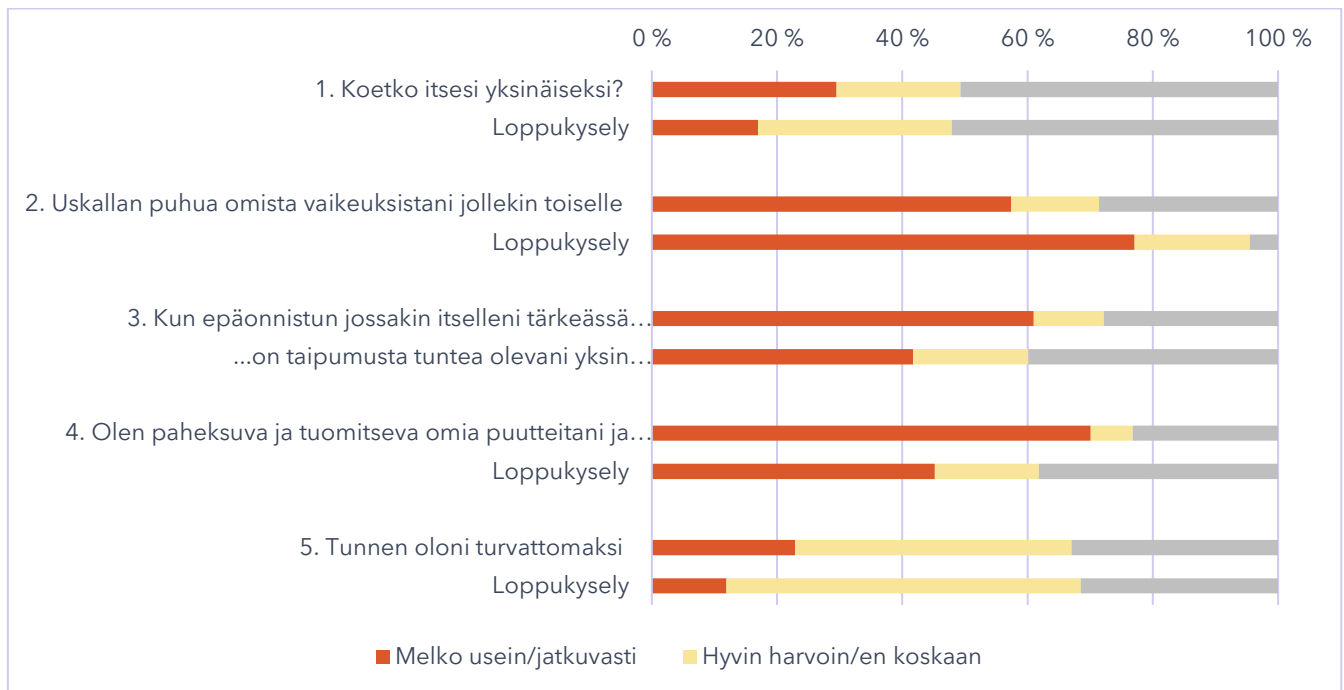
2. TAUSTA

2.1 NUORTEN PALVELUIDEN HYVINVOINTITULOKSIA

HelsinkiMission nuorten palveluissa kerätään monenlaista seurantatietoa kyselyiden avulla. Keskustelu- ja kriisiavussa sekä yksinäisyystyössä on käytössä lähestymistapa nimeltään FIT, Feedback-Informed Treatment eli suomeksi Palautetietoinen hoito. Palautetietoisessa hoidossa käytetään PCOMS-mittaristoa (Partners for Change Outcome Management System), joka koostuu kahdesta mitta-asteikosta: 1) Outcome Rating Scalen (ORS) eli muutosarviointiasteikon avulla mitataan asiakkaan kokemusta hyvinvoinnistaan jokaisen käynnin alussa ja 2) Session Rating Scalen (SRS) eli tapaamisen arviointiasteikon avulla mitataan yhteistyösuhdetta jokaisen käynnin lopussa.

Vuoden 2020 FIT-mittauksissa kriisi- ja keskusteluavussa tarjotun 5 tapaamiskerran aikana 66 prosentilla vastaajista hyvinvointi lisääntyi. Vuoden 2021 FIT-mittauksessa hyvinvointi kohosi samoin 66 prosentilla vastaajista. Hyvinvointi pysyi kriisistä huolimatta yllä 21 %:lla ja 13 % koki hyvinvointinsa

laskeneen (vuonna 2020). FIT-mittausten lisäksi käytössä on 10-kohtainen perinteisempi palautekysely, jonka asiakkaat täyttävät esimerkiksi kriisikeskustelujakson alussa ja lopussa. Kaiken kaikkiaan toiminta on hyvin vaikuttavaa. Yksinäisyyden kokemus, mitattuna yksinkertaisella 5-portaisella skaalalla (1 = en koskaan, hyvin harvoin, joskus, melko usein, jatkuvasti = 5), väheni merkittävästi. Alku- ja loppukyselyn välissä ”melko usein” tai ”jatkuvasti” vastanneiden osuus väheni 12,5 %-yksikköä vuonna 2020 ja 16 %-yksikköä vuonna 2021.

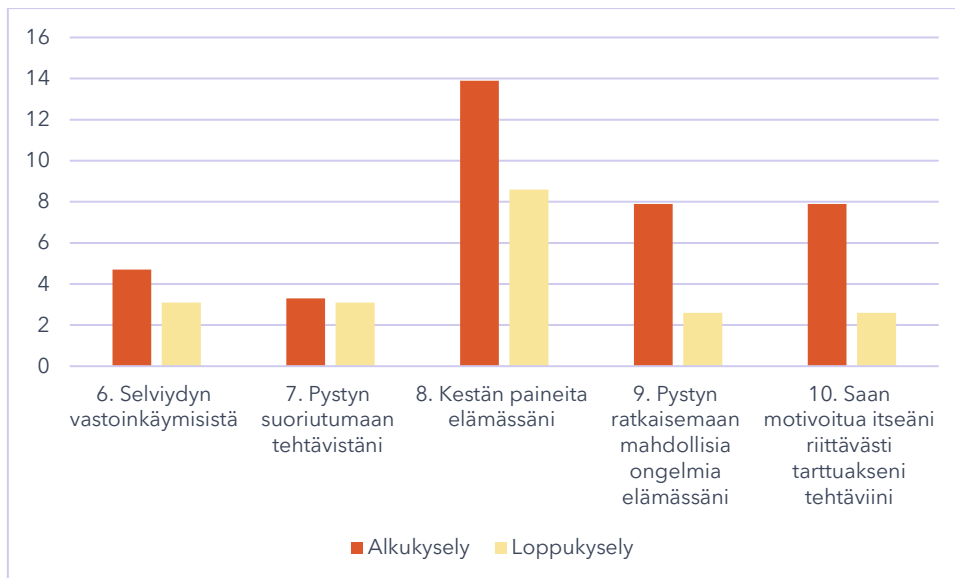

Kuvio 1. Hyvinvointivaikutuksia keskusteluavussa alku- (n = 658) ja loppukyselyn (n=501) välillä (v. 2020)

Kuviosta 1 nähdään yksinäisyyden vähenemisen lisäksi muidenkin mittaustulosten parantuneen alku- ja loppukyselyn välillä. Esimerkiksi niiden osus, jotka vastasivat *melko usein* tai *jatkuvasti* väitteeseen ”Olen paheksuva ja tuomitseva omia puutteitani ja vikojani kohtaan”, väheni noin 25 %-yksikköä. Nuoret uskaltavat puhua vaikeuksistaan jollekin toiselle useammin eivätkä tunne yhtä usein olevansa yksin epäonnistumistensa kanssa.

Mitatut ulottuvuudet kuvaavat kaikki yksinäisyyden eri elementtejä. Pylväiden harmaat osat ilmaisevat ”joskus”-vastausten osuutta, mutta olennaisimmiksi katsotaan vastausten ääripäät. Lopuissa tämän

kyselyn kohdista (6-10) on lähtökohtaisesti parempi tilanne, sillä valtaosa vastaa esimerkiksi selviävänsä vastoinkäymisistä ja suoriutuvansa tehtävistään – joskin myös näissä tapahtuu merkittävää parannusta. Positiivisen muutoksen näkee etenkin niiden kohdalla, jotka aluksi vastasivat ”en koskaan” tai ”hyvin harvoin”.

Kuvio 2. ”En koskaan ” tai ”Hyvin harvoin” vastanneiden %-osuuksia nuorten keskusteluavussa alku- (n = 658) ja loppukyselyn (n=501) välillä vuonna 2020.

Yksinäisyyskeskusteluavun FIT-tulokset vuodelta 2021 ovat saman suuntaisia kuin kriisikeskusteluavussa saavutetut tulokset: 63 % koki hyvinvointinsa lisääntyneen ja 26 % sen pysyneen samalla tasolla. 11 % koki hyvinvointinsa laskeneen. Yksinäisyyskeskusteluavussa yksinäisyyttä mitataan yllä esitellyn viisiportaisen (en koskaan-jatkuvasti) peruskysymyksen lisäksi tarkemmalla, UCLA Loneliness Scaleen pohjautuvalla yksinäisyysmittarilla. UCLA kysely antaa suuntaa yksinäisyyden kokemukselle. Yksinäisyyskyselyn yhteen laskettujen pisteiden minimi on 12 ja maksimi 48. Kyselyn ensimmäiset kuusi väittämää mittaavat sosiaalista yksinäisyyttä (minimi 6 ja maksimi 24 pistettä) ja viimeiset kuusi väittämää arvioivat emotionaalista yksinäisyyttä (minimi 6 ja maksimi 24 pistettä). Vuosina 2020–2021 yksinäisyyskeskusteluavussa saavutettiin keskimäärin 5,2 pisteen lasku UCLA-pisteiden keskiarvosta 33,7 arvoon 28,5.

Koulutettujen ja toiminnassa mukana olevien vapaaehtoisten määrä kasvoi vuonna 2021 ja ammatillisesti suunnitellussa ja koordinoitussa, HelsinkiMission kouluttamien vapaaehtoisten toteuttamassa tukihenkilötoiminnassa saavutettiin erityisen hyviä tuloksia. Haitallista yksinäisyyttä kokeneiden nuorten määrä väheni 30 %-yksikköä, vastaajat kokivat rohkeutensa sosiaalisissa tilanteissa kasvaneen (80 %) ja 75 % tuetuista nuorista koki suhtautumisensa tulevaisuuteen muuttuneen myönteisemmäksi. Jo vuonna 2020 tukihenkilötoiminnassa olleiden nuorten loppukyselyssä tulokset olivat samansuuntaisia (tukipareja oli 128 vuonna 2020 ja 187 vuonna 2021. Kyse on osin samoista tukipareista).

Kuinka nämä tulokset sitten muuttuvat rahaksi kuten SROI-analyysi lupaa? Isossa kuvassa kyse on siitä, mikä olisi koko HelsinkiMission toiminnan vaihtoehto. Jokaista esiteltyä positiivista muutosta ei välttämättä rahamääräistetä vaan keskitytään toiminnan arvottamiseen. Ennen tarkempaa erittelyä on kuitenkin syytä tutustua SROI-menetelmään syvällisemmin.

2.2 SROI-ARVIOINTI

SROI (Social Return On Investment) on yksi arviointitutkimuksen menetelmä tai viitekehys. SROI-arviointikehikkoa käytetään ei-rahallisten, sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten paikantamiseen ja laskemiseen. SROI soveltuu hyvin, ja sitä onkin hyödynnetty paljon etenkin kolmannen sektorin toimijoiden arvioinnissa. SROI on kotoisin anglosaksisen filantropian maailmasta: menetelmä kehitettiin Yhdysvalloissa 1990-luvun puolivälin jälkeen ja valtaosa SROI-arvioinneista on peräisin Iso-Britanniasta (ks. Ilomäki & Salakka 2019). Suomenkielisen, Sosten julkaiseman SROI-oppaan on kirjoittanut Juha Klemelä vuonna 2016 (ks. Klemelä 2016).

Arviointimenetelmän nimi viittaa rahoitusosalta tuttuun *Return On Investment* (suomeksi pääoman tuottoaste) - eli ROI-lukuun, johon "ylimääräinen" S tuo sosiaalisen ulottuvuuden. SROI:n avulla pyritään antamaan arvo niille vaikutuksille, joiden katsotaan jäävän perinteisten kustannus-hyötyanalyysien (KHA) ulkopuolelle. Tämä sosiaalinen tai yhteiskunnallinen ulottuvuus voi tarkoittaa

niin terveydellistä, sosiaalista kuin esimerkiksi ympäristöön kohdistuvaa parannusta tai hyötyä. Tosiasiassa myös KHA:ssä pyritään joskus arvottamaan vastaavia ei-rahallisia hyötyjä ja SROI onkin periaatteessa "vain" sosiaalisia seikkoja painottavaa kustannus-hyötyanalyysiä. Toisaalta SROI-arviointiin liittyy omia erottavia piirteitään, omat periaatteensa¹, omat SROI-oppaansa ja niin edelleen. SROI on prosessina yksinkertaisempi ja sopii siten myös järjestöjen itsensä toteuttamaksi. Tämä voi usein kuitenkin olla käytännössä haastavaa ja on myös arviointien objektiivisuuden kannalta etu, mikäli ainakin arvioinnin päätoteuttaja on ulkopuolinen taho.

SROI-analyyseissä voidaan arvioida lyhyen tai pidemmän aikavälin vaikutuksia yksilön, osallistuvien organisaatioiden sekä yhteiskunnan tasolla. SROI-analyysit voidaan jakaa arvioiviin (evaluative) ja ennakoiviin (prospective) (Klemelä 2016). Klemelä (2020) referoi toisessa yhteydessä saksalaisten tutkijoiden esittämää jakoa prospektiiviseen eli eteenpäin katsovaan, formatiiviseen eli interventiot sen kestäessä tarkastelemaan, sekä summatiiviseen eli tuloksia tarkastelemaan SROI-arviointiin. Kuitenkin "formatiivisen evaluaation tarpeellisuutta (...) epäillään, ja kirjoittajat (...) eivät ole koskaan törmänneet suoritettuun formatiiviseen SROI-arviointiin" (Klemelä 2020).

SROI-arvioinnissa tarkastellaan millaisia panoksia (investointeja), tuotoksia ja tuloksia toiminnasta sidosryhmille seuraa sekä miten niitä voidaan mitata. Panokset ja tuotokset rahamääräistetään ja arvioinnin lopputuloksena syntyy SROI-suhdeluku.

$$\text{SROI} = \text{rahamääräistetyt hyödyt} \div \text{hankkeen kustannukset}$$

SROI-luku kuvaa ikään kuin sitä, kuinka monta euroa toimintoon sijoitettu euro tuottaa erilaisina hyötyinä "takaisin yhteiskunnalle". Joskus tällaisiin arvioihin kannattaa kuitenkin suhtautua

---

¹ Seitsemän SROI-periaatetta; (1) osallistaminen, (2) ymmärtäminen, (3) arvottaminen, (4) olennaisuus, (5) ansiot, (6) läpinäkyvyys ja (7) varmentaminen on Sosten SROI-oppaan (Klemelä 2016) lisäksi kuvattu lyhyesti myös Kuntoutussäätiön työselosteessa 64/2020 (Ilomäki & Salakka 2020).

varovaisesti. Kyse on aina siitä, mitä yhtälö ”on syönyt”, eli siitä, mitä otetaan huomioon kustannuksissa ja miten hyötyjä on rahamääräistetty.

Käsitystä vaikutusketjusta, mittaamisesta ja rahamääräistämisestä kehitetään SROI-arvioinnissa koko ajan projektin kuluessa. SROI-analyysia varten kerättävillä panos-, suorite-, tulos- ja rahamäärätiedoilla on usein kolme lähdettä: arviointia varten hankkeeseen osallistuvilta henkilöiltä ja organisaatioilta kerättävät määrälliset ja laadulliset tiedot, nimenomaan SROI-analyysia varten tehtävät tiedonhankinnat ja haastattelut, sekä olemassa olevat julkaistut ja julkaisemattomat tutkimukset ja raportit. (Klemelä 2016.) Tässä arvioinnissa hyödynnetään pääasiassa organisaatiolta kerättyjä määrällisiä ja laadullisia tietoja, eikä omaa tiedonhankintaa SROI-analyysiä varten suoritettu. Asiaa pohdittiin, mutta HelsinkiMission omat seurantatiedot ovat jo erittäin hyvällä tasolla. Kuntoutussäätiön SROI-tiimin käytettävissä olivat:

- FIT-mittaukset eli ORS- ja SRS-tulokset
  - ➔ SROI-arvioinnin kannalta ORS-tulokset ovat kuitenkin SRS-tuloksia merkittävämpiä, sillä vaikka palvelun laatu on erittäin olennainen asia, niin hyvinvointimuutokset ovat ikään kuin toiminnan päämäärä, jota laadukas yhteistyö edistää.
- keskustelu- ja kriisiavussa kerätty alku-, loppu-, ja seurantakysely
  - o olennaisimpia ovat tieto subjektiivisesta hyvinvoinnista sekä yksinäisyydestä
- yksinäisyystyön alku-, loppu-, ja seurantakysely
  - o kriisikeskusteluavun lisäksi yksinäisyystyössä käytössä myös UCLA-yksinäisyyskysely
- vapaaehtoisten ja tukiparitoiminnassa olleiden nuorten kyselytulokset
- talouslaskennasta saadut kustannustiedot kustannuspaikoittain

Listatut aineistot mahdollistaisivat esimerkiksi tarkemmatkin kustannuspaikkakohtaiset SROI- tai muut erittelyt, mutta tässä raportissa lähdetään SROI-analyyseissä yleensä käytettävästä tarkkuustasosta: koko palvelukokonaisuuden kustannusten vertaamisesta tarkemmin eriteltyihin ja arvotettuihin hyötyihin. Perehdytään vielä SROI-arvioinnin kriittiseen kohtaan eli hyötyjen arvottamisen taustaan tarkemmin.

2.3 ARVOTTAMISESTA

Mallintamiseen sekä hyötyjen rahallistamiseen tai *monetisointiin*² – etenkin indikaattorien ja korvikemuuttujien eli proxyjen etsimiseen ja luomiseen – tarvittavia tutkimuksia ja raportteja etsitään yleensä sitä mukaan, kun mittaus- ja rahallistamistarpeita ilmenee. (Klemelä 2016.) Usein järjestötyön kohdalla törmätään kysymykseen siitä, että arvokkaimmat asiat ovat vaikeimpia mitata. Järjestöjen tuottamien hyötyjen, tämän arvioinnin tapauksessa yksinäisyyden vähentämisen, rahamääräistäminen on aidosti haasteellista varsinkin, kun hyödyt voivat realisoitua pidemmällä aikavälillä.

SROI kohtaa ei-aineellisten hyötyjen monetisoinnissa periaatteessa samat haasteet kuin kustannus-hyötyanalyysi. SROI-laskennassa pyritään tiedostetuista hankaluuksista huolimatta siihen, että mahdollisimman suurelle osalle arvioitavista asioista annetaan jokin rahallinen arvio. Laskelmissa otetaan huomioon myös vaikuttavuutta vähentävät tekijät eli hyötyjen *vaimeneminen* ajan myötä; *turha panostus*, kun jokin osa muutoksesta olisi tapahtunut ilman hankettakin; sekä mahdollisten *muiden toimijoiden ansiot* muutoksen taustalla. Vaikka SROI-oppaissa korostetaan taustalla olevan muutosteorian ja vaikuttavuusketjun hahmottamisen tärkeyttä, on SROI-arvioinneissa käytännössä erittäin suurelta osin kyse rahamääräistämisessä tehdyistä valinnoista.

---

² Löytty (2021) käyttää laskentatoimen pro gradu -tutkielmassaan lyhyempää ja mahdollisesti toimivampaa lainasanaa *monetisointi* esim. usein käytetyn *rahamääräistämisen* sijaan. Kettunen (2021) käyttää samoin (terveystaloustieteen) Pro gradussaan termiä rahallistaminen. Nämä käsitteet tarkoittavat tässä raportissa samaa asiaa.

Yksi taloustieteen tapa jaotella arvottamisen tai rahamääräistämisen menetelmät on jako kustannus- ja preferenssipohjaisiin menetelmiin. Kustannuspohjaiset lähestymistavat perustuvat usein *vaihtoehtoiskustannuksiin* (opportunity costs), esimerkiksi jonkin terveysongelman vuoksi menetettyyn työaikaan. Preferenssipohjaiset menetelmät puolestaan perustuvat *varjohinnoitteluun*. Varjohinnoittelu on rahamääräistä arvottamista tilanteessa, jossa markkinoita ei ole tai ne ovat vääristyneet. Preferenssipohjaiset menetelmät voidaan jakaa vielä lausuttuihin (stated) ja paljastettuihin (revealed) preferensseihin perustuviin menetelmiin. Näistä ensimmäisessä ikään kuin toisinnetaan markkinakäyttäytymistä vaikkapa kyselyiden avulla ja jälkimmäinen perustuu toimijoiden todellisten valintojen (esim. ostokäyttäytymisen) havainnointiin. (Sintonen & Pekurinen 2009; Kettunen 2021)

Lausuttujen ja paljastettujen preferenssien menetelmät jakaantuvat vielä erikseen alakategorioihin kuten ehdolliseen arvottamiseen (lausutut) ja aika- tai matkakustannusten arviointiin (paljastetut). SROI-oppaissa ei usein lähdetä liikkeelle tästä jaottelusta vaan esitellään esimerkiksi juuri vaihtoehtoiskustannuksen käsite ja siihen ratkaisukeinona sijaismuuttujien eli proxyjen käyttö. Proxyinä käytetään usein markkinahintaisia tuotteita tai palveluita. Periaatteessa SROI-arvioinnit voitaisiin luokitella kustannusperustaisiin menetelmiin aiemmin esitellyn jaon mukaisesti, mutta välillä myös muunlaisia arvottamistapoja ja niiden sekoituksia esiintyy. SROI-menetelmää onkin kritisoitu eräänlaisesta "ad hoc"-tyylistä arvottamisen suhteen, mutta tämän kritiikin läpikäynti ei ole tässä kohtaa tarkoituksenmukaista³. SROI-analyysien yhteydessä esiintyviä arvottamistapoja ovat ainakin 1) vaihtoehtoiskustannusten käyttäminen, tämä on yleisin tapa, jossa arvioitavaa toimintoa verrataan suoraan markkinahintaisten palveluiden käyttöön 2) maksu- tai hyväksymishalukkuuden selvittämiseen (= sama kuin em. ehdollinen arviointi, *contingent valuation*) tai ainakin asioiden

---

³ Kokonaisvaltaisen, muihinkin SROI-menetelmän haasteisiin liittyvän kritiikin on kirjoittanut D. Fujiwara (20xx). Hän on myös ollut edistämässä Wellbeing valuation -tekniikan käyttöä SROI-arvioinneissa.

laittamiseen arvojärjestykseen sekä 3) muut epäsuorat (tilastolliset) menetelmät, joista esimerkkinä ns. Wellbeing valuation -tekniikka, jossa laajasta sekä hyvinvointia, että esimerkiksi tuloja mittaavasta aineistosta päätellään epäsuorasti, minkä suuruinen muutos tuloissa tarvitaan, jotta aikaansaadaan vastaava muutos hyvinvoinnissa.

Vielä yksi tärkeä asia. Tätä tausta-ajatusta perustellaan oppaissa harvemmin, sillä se liittyy enemmän vakiintuneempien taloudellisten arviointimenetelmien metodologiaan, mutta SROI-arvioinnissa sijaismuuttujien käyttö perustuu siihen, että yhteiskunnalla *tulkitaan* olevan jokin maksuhalukkuus, josta sijaismuuttujan eli proxyn rahallinen arvo kertoo. Esimerkiksi kun terveydenhuoltoa rahoitetaan verovaroista joka tapauksessa, voidaan myös tulkita, että jonkin tietyn sairauden ennaltaehkäisyn proxynä voidaan (todennäköisyyksien valossa) käyttää tuon sairauden hoitoon liittyviä kustannuksia. Tämä on läheistä sukua ns. inhimilliseen pääomaan (human capital) perustuvalle lähestymistavalle, jossa terveys nähdään varastona, johon voidaan investoida esimerkiksi terveyspalveluiden avulla, ja jonka tuotos on (tietyssä terveydentilassa elettyä) aikaa (Grossmann 2000).

Pääosa tämän raportin arvottamisista on tehty terveydenhuollossa laskettujen yksikkökustannusten perusteella, vaikka HelsinkiMission työtä ei suoraan voikaan verrata terveydenhuoltoon. Tehtyjä valintoja monetisoinnin suhteen kuvataan tarkemmin kunkin sidosryhmän osalta kappaleessa 3.3 mallintaminen ja tietojen keruu.

3. ANALYYSI

3.1.KOHDE JA TARKOITUS

SROI-analyysin aloitustoimiin kuuluvat arvioinnin kohteen ja tarkoituksen määrittäminen sekä sidosryhmien kartoitus. Tämän arvioivan SROI-arvioinnin kohde on HelsinkiMission nuorten palveluiden kokonaisuus vuosina 2020 ja 2021. Keskusteluja käytiin myös sekä laajemman (koko HelsinkiMission toiminta) tai suppeamman (vain osa nuorten palveluista) arvioinnin toteuttamisesta.

Valinta sen suhteen, mitä ajanjaksoa arviointi koskee, on erittäin olennainen. Jos kyseessä ajatellaan olevan *investointi*, niin hyötyjä pitäisi periaatteessa ulottaa pidemmälle tulevaisuuteen (tai kauemmas menneisyyteen), mikä tietysti näkyisi myös korkeampana SROI-suhdelukuna (useamman vuoden hyödyt per esim. yhden vuoden investointi). Tulevaisuuteen ulotettuihin hyötyihin liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta eikä vähiten SROI-menetelmällä arvioitavien kohteiden luonteen vuoksi. Menneiden vuosien suhteen taas kaikissa järjestöissä ei ole saatavilla yhtä laadukasta ja vertailukelpoista tietoa. Näistä syistä arvioinnin tarkkuutta parantaa yleensä keskittyminen lyhyempään aikaväliin, jolloin kyse voi olla enemmän toiminnan vaihtoehtoiskustannuksesta kuin investoinnista⁴. Lyhyemmän tarkasteluajanjakson valintaa tukee myös monissa arvioitavissa järjestöissä se, että toiminnan rahoitus myönnetään esimerkiksi vuodeksi kerrallaan. Tässä arvioinnissa tarkastellaan vuosia 2020 ja 2021.

3.2. SIDOSRYHMÄT

SROI-analyysin toinen vaihe on sidosryhmien kartoittaminen. Tämä toteutettiin HelsinkiMission (HM) ja Kuntoutussäätiön SROI-tiimin (KS) yhteisissä työkokouksissa. Taulukkoon 1 on koottu nuorten

---

⁴ Kokonaan oma keskustelunsa on se, mitä ovat niin sanotut *sosiaaliset investoinnit* ja toisaalta ovatko sosiaaliset investoinnit investointeja ollenkaan; taloustieteellisessä mielessä investointi on säästämistä kulutuksesta tulevaa tuotantoa (ja kulutusta) varten, jollaisina taas kaikkia sosiaalimenoja ei periaatteessa voida pitää.

palveluiden eri sidosryhmiä ja niiden saamia hyötyjä vuoden 2020 osalta. Lopullinen vaikutuskartta on suppeampi ja sisältää eri tietoja; tässä esitetään dokumentatiivista syistä taulukko siten, kuin kokonaisuutta hahmotettiin arvioinnin aiemmassa vaiheessa (kokouksessa toukokuussa 2021, kun esimerkiksi saman vuoden seurantatietoja ei ollut vielä saatavilla). Analyysin alkuvaiheessa on tärkeä kartoittaa kaikki sidosryhmät ja potentiaaliset hyödynsaajat.

Taulukko 1. Nuorten palveluiden sidosryhmiä ja hyötyjä vuonna 2020

Toiminto	Sidosryhmät	Hyödyt	Vaikutuksen koko/ [syy, ettei huomioida]
Kriisikeskusteluapu	Asiakkaat (nuoret) Työntekijät Asiakkaiden lähipiiri	Useita, toimintakyky ei laske, hyvinvointi kohentunut 66 %:lla Ammatillinen kehittyminen, työkyky, jaksaminen Huoli vähenee	1 381 nuorta keskusteluavun piirissä [Rajataan fokus vain nuoriin ja vapaaehtoisin] [Ei tietoa käytettävissä]
Pari- ja lähisuhdeksiisiapu	Asiakkaat	Toimintakyky ei laske kriisin keskellä ja hyvinvointi kohenee	5 kertaa 90 minuuttia, vaikutukset osana kriisiavun kokonaisuutta
Ryhmätoiminta	(")	...lasketaan osana kriisikeskusteluapua	6 ryhmää, 5 kertaa 90 min, osana kriisikeskusteluavun yhteensä 5 785 kohtaamista.
Yksinäisyyskeskusteluapu	(")	Yksinäisyyden kokemus vähenee	44 nuorta, 201 kohtaamista,
Yhteisötoiminta	Oppilaitokset Oppilaat Some: jodel & IG	Psykoedukaatio (") {jätetään pohdittavaksi}	Oppilaiden & oppilaitosten hyöty
Minä riitän -oma-apumateriaali	Asiakkaat HM:n työssä Ammattilaiset ja muut käyttäjät	Asiakkaat saavat avusta enemmän irti Materiaalia hyödynnetään myös muualla	Osa palvelun laatua, ei arvioida erikseen Latausmäärätiedoista ei erotettavissa erillistä osuutta
Yksinäisyystyön oma-aputyökirja	Asiakkaat HM:n työssä Ammattilaiset ja käyttäjät muualla	Asiakkaat saavat avusta enemmän irti Helposti saavutettava tieto. Maksuton apu ja tuki.	Osa palvelun laatua, ei arvioida erikseen Latausmäärätiedoista ei erotettavissa erillistä osuutta
Tukihenkilötoiminta	Asiakkaat Vapaaehtoiset Lähettävä sote-ammattilainen Asiakkaiden perheet	Hyvinvointivaikutukset, myös ...vapaaehtoisille Palveluntarve vähenee? Huoli vähenee?	128 tukiparia, 1721 kohtaamista [ei tietoa saatavilla] (")
Sekasin Chat	Nuoret Vapaaehtoiset Mieli ry (kouluttaa)	Matalan kynnyksen kriisiapu (kysytään vapaaehtoisilta?) Saa vapaaehtoisia toimintaan	108 keskustelua [ei lasketa erillistä hyötyä]

Sidosryhmiä pyritään seuraavaksi rajaamaan siten, että analyysin kannalta vain olennaisimmat sidosryhmät ja hyödyn saajat jäävät jäljelle. Karsinta voi perustua Tätä ilmentää taulukon sarake syy, *ettei huomioida*. Esimerkiksi asiakkaiden lähipiiriä ei minkään toiminnon kohdalla olla voitu ottaa huomioon, mutta tämä liittyy toisaalta myös asiakkaiden (nuorten) yksityisyyden vaalimiseen.

Ylipäänsä voidaan erottaa monia sellaisia hyötyjä, joita arvioinnissa ei voida ottaa huomioon, mutta joita kiistatta on olemassa. Tuossa vaiheessa arviointia pohdittiin esimerkiksi, mikä olisi viisain tapa ottaa vapaaehtoisten itselleen saama hyöty huomioon laskelmassa. Vapaaehtoistyössä kysymys on toisaalta siitä, että vapaaehtoiset antavat korvaamattoman panoksensa HelsinkiMission toimintaan, toisaalta siitä, että he myös itse saavat toiminnasta merkityksen kokemusta. Myös tutkimustieto vapaaehtoistyön hyödyistä vapaaehtoisille itselleen karttuu jatkuvasti. Erillistä SROI-arviointiin liittyvää selvitystä vapaaehtoisille pohdittiin, mutta ei päädytty toteuttamaan. Samoin lopulta katsottiin, ettei esimerkiksi Sekasin chatiin vapaaehtoisia kouluttavalle Mieli ry:lle lasketa omaa erillistä hyötyä – periaatteessahan voidaan ajatella, että Mieli ry:n tekemä ”investointi” Sekasin chatiin olisi osa heidän omaa ”sosiaalista tuottoaan”, jos jokin taho sitä arvioi. Sekasin chatin osalta huomioidaan vain HelsinkiMission vapaaehtoisten vastaamat yhteydenotot, joissa hyödynsaajat ovat anonyymeja asiakkaita. Vapaaehtoistyön hyödyn arvottamista on kuvattu tarkemmin seuraavissa kappaleissa.

Taulukossa 1 myöskään toimintojen jaottelu ei ole lopullinen. Arviointi katsottiin lopulta tarkoituksenmukaiseksi jaotella selkeämmin nuorten palveluiden eri kustannuspaikkojen kautta.

Kustannuspaikkoja ovat:

1. Keskustelu- ja kriisiapu, johon kuuluvat kriisikeskusteluapu, lähisuhdekriisiapu ja ryhmätoiminta sekä yhteisötoiminta, sisältäen oppilaitosvierailut, sosiaalisen median sekä Sekasin chatissa tarjottavan avun
2. Vapaaehtoistoiminta = tukihenkilötoiminta
3. Yksinäisyystyö = yksinäisyyskeskusteluapu ja yksinäisyystyön materiaalit

Jaottelu perustuu tavallaan myös tarjotun avun intensiteettiin. Yhteisötoiminta on luonteeltaan eniten ennaltaehkäisevää työtä. Keskustelu ja -kriisiapu tarjoaa apua akuutissa kriisitilanteessa, mutta on

myös sen lisäksi yksinäisyyttä ehkäisevää toimintaa. Yksinäisyystyössä ollaan tekemisissä haastavamman, pitkäaikaisen yksinäisyyden kanssa. Aiemmat ”portaat” voivat siis ehkäistä vakavimman, pitkäaikaisen yksinäisyyden etenemistä.

Yksinäisyystyössä asiakkaiden lisäksi ammattilaiset hyötyvät uuden menetelmän oppimisesta. Nimenomaan yksinäisyyteen liittyvän osaamisen voi ajatella siirtyvän ammattilaisten mukana myös eteenpäin mahdollisiin tuleviin työpaikkoihin. Yksinäisyystyön tehtäväkirjaa samoin kuin Minä riitän - oma-apumateriaalia hyödynnetään myös muualla kuin HelsinkiMission työssä. Materiaalin latauskertojen perusteella ei kuitenkaan voida sanoa, mikä osuus on muualla työskentelevien ammattilaisten tai muualla kuin HelsinkiMission omassa työssään kohtaamien henkilöiden tekemiä. Yksinäisyyskeskusteluavussa kehitettyjen hyvien käytäntöjen ja tiedon leviäminen on hyvä asia, eikä sitä ole tarpeen rajoittaa. Kuitenkin tiedon puuttumisen vuoksi analyysissä otetaan huomioon vain HelsinkiMission yksinäisyystyössä oleville nuorille koituva hyöty. Mallintaminen ja tietojen keruu - kappaleessa eritellään näin rajatun, suppeamman sidosryhmäjoukon hyötyjä tarkemmin.

3.3. MALLINTAMINEN JA TIETOJEN KERUU

SROI-opasta seuraten mallintaminen ja tietojen keruu -vaihe koostuu vaikuttavuustekijöiden ja prosessin kartoituksesta, tulosindikaattoreiden muodostamisesta, aineiston keruusta ja mittaustulosten arvottamisesta. Opasta ei tarvitse noudattaa orjallisesti, mutta on hyvä tiedostaa, kuinka prosessissa kannattaa edetä. Ajoittain kuvattuihin vaiheisiin saatetaan silti joutua palaamaan uudestaan prosessin edetessä. (Klemelä 2016.)

Tässä arvioinnissa rakennettiin hyvin tyypillinen kahden eri ”polun” tai ”skenaarion” malli, joista toisessa toiminnan tuottamia hyötyjä arvioitiin matalampien ja toisessa korkeampien oletusten perusteella. Skenaarioiden rakentamisessa käytettiin hyväksi Microsoft Excelin pudotusvalikoita, JOS-funktioita sekä Entä jos-analyysityökalua. HelsinkiMissiolle toimitetussa valmiissa vaikutuskartassa (xlsm-tiedosto) kutakin oletusta vaihtamalla voi näin tarkastella yksittäisen muutoksen tai kaikkein

muutosten yhtäaikaista vaikutusta SROI-lukuun. Raportin liitteissä lopputulokset esitetään vain korkean ja matalan kokonaisskenaarion osalta. Käydään seuraavaksi läpi kunkin toiminnon tuotos sekä matala ja korkea hyötyarvio.

Keskustelu- ja kriisikeskusteluapu

Kriisiavussa ja muussa keskusteluavussa tuotokset rinnastetaan terveydenhuollon tarjoamaan psykiatriseen hoitoon. Matalamassa hyötyarviossa verrataan HM:n kriisi- ja keskusteluapua perusterveydenhuollon mielenterveystyön yksikkökustannuksiin avomuotoisessa hoidossa sairaanhoitajan vastaanotolla. Tieto on peräisin *Terveydenhuollon yksikkökustannukset Suomessa* - raportista (Mäklin & Kokko 2021). Korkeassa arviossa apu rinnastetaan HUSin palveluhinnastosta valittuun 50-59 minuuttiin nuortenpsykiatrian yksilöhoitoa. Korkeaa valintaa perustelee ajatus siitä, että mikäli ongelmat kasaantuvat, on yhteiskunnallinen vaihtoehto nuorisopsykiatrisen hoidon kustannus. Matalassa skenaariossa eli mielenterveyden avohoidossa taas kysymys on siitä, mihin apuun nuori voisi suoraan turvautua ilman psykiatrian vaatimaa diagnoosia ja lähetettä – joiden saaminen kestää – mikäli HelsinkiMission tarjoamaa kriisiapua ei olisi olemassa.

Myös keskusteluryhmät arvotetaan samojen (nuortenpsykiatrisen kriisihoito & mielenterveyden avohoidon vastaanottokäynti) proxyjen avulla ja luetaan siten samaan kokonaisuuteen kriisiavun kanssa. Ryhmämuotoinen keskusteluapu on toki luonteeltaan erilaista kuin kriisikeskusteluapu tai lähisuhdekriisiapu, mutta arvottamisen kannalta ero ei ole iso (eivätkä minuuttimääriin perustuvat hinnat esimerkiksi HUSin palveluhinnastosta poikkea merkittävästi toisistaan saman DRG-tuoteryhmän sisällä). Ryhmätoiminnassa 30 osallistujaa jakautui viiteen eri ryhmään, jotka kokoontuivat viisi kertaa. Tästä muodostuva kohtaamisten kokonaismäärä on laskettu osana mainitun kolmen tukimuodon 5 785 kohtaamista vuonna 2020. Itse asiassa näistä kohtaamisista poimittiin vielä erikseen vuonna 2020 suomenkielisten ja vuonna 2021 suomen- ja englanninkielisten nuorten osuudet, sillä ruotsinkielistä nuorten keskusteluapua koskee oma rahoituksensa.

Yksinäisyystyö

Yksinäisyystyössä ammattilaiset tarjoavat apua HelsinkiMission kehittämän yksinäisyysmenetelmän avulla. Vuonna 2020 yksinäisyystyössä oli noin kaksisataa 90 minuutin kohtaamista. Vuonna 2021 yksinäisyystyössä nuorten määrä kaksinkertaistui ja kohtaamisten määrä kolminkertaistui siten, että kohtaamisia oli yhteensä noin 600.

Yksinäisyyden vähentämisen arvottaminen on koko raportin kannalta keskeinen kysymys. Yksinäisyyden väheneminen ei näet koske vain yksinäisyystyötä, vaan kuten sidosryhmiä koskeneessa kappaleessa todettiin, muut toiminnot ikään kuin ehkäisevät yksinäisyyden pitkittymistä ja syventymistä. Siksi yksinäisyyden mitattu vähentyminen otetaan huomioon erillisenä hyötynä myös kriisiavun ja keskusteluryhmien osalta.

Varsinaisessa yksinäisyystyössä eli yksinäisyyskeskusteluavussa yksinäisyys väheni vuosina 2020–2021 kesimäärin 5,2 UCLA-yksinäisyyskyselyn pistettä ja yksinäisyyttä vähintään usein kokevien (5-portaisen skaalan vastausten 4 tai 5 osuus) määrä samanaikaisesti 53 %-yksikköä. Alkukyselyssä lähes kaikki (97 %) yksinäisyystyön asiakkaat vastasivat kokevansa itsensä yksinäisiksi *melko usein* tai *jatkuvasti*. Loppukyselyssä osuus oli pienentynyt 44 %:iin vastaajista.

Koska muissa toiminnoissa yksinäisyyttä ei mitata yhtä tarkasti esim. UCLA-kysymyksen avulla vaan pelkästään yksinäisyyskysymyksellä, niin yksinäisyyden vähentymistä on laadullisesti haastavaa verrata yksinäisyystyön ja muiden tukimuotojen välillä. Arviointia tehtäessä laskettiin esimerkiksi UCLA-pisteiden ja yksinäisyyskysymyksen korrelaatiokertoimia ja ns. joustoja UCLA-pisteiden muutokselle suhteessa yksinäisyyskysymyksen prosenttiosuuksien muutokseen. Yksinkertaisin ja selkein tapa on kuitenkin verrata yksinäisyystyön saavutuksia suoraan yksinäisyyskysymyksen osalta saavutettuun ”melko usein” tai ”jatkuvasti” -vastausten osuuden vähenemiseen myös keskusteluavussa ja tukihenkilötoiminnassa. Tämä ei tietysti kuvaa kaikkea vähentynyttä yksinäisyyttä tarkasti, mutta

voidaan katsoa, että melko usein tai jatkuvasti yksinäisten osuus on riittävän hyvä ja vertailukelpoinen indikaattori, koska se on saatavilla kaikilta asiakasryhmiltä ennen ja jälkeen ”intervention”.

Yksinäisyyden muutoksia muissa palveluissa arvotetaan yksinäisyystyön vuosien 2020–2021 keskimääräisillä kustannuksilla siten, että yksinäisyyden vähenemiselle saadaan hinta. Tuo hinta on noin 28 euroa per prosenttiyksikkö per henkilö. Esimerkiksi 16 %-yksikön väheneminen (kriisikeskusteluavussa vuonna 2021) tuottaa siten $16 \times 28 = 320$ € hyödyn henkeä kohti. Tietenkään muutos ei tosiasiallisesti koske kaikkia, koska vain tietty osuus raportoi yksinäisyytensä vähentyneen. Sen voidaan kuitenkin ajatella koskevan jokaista keskimäärin (jokaisen ”henkilökohtaista riskiä”) tai vaikka niin, että yksinäisyystyössä saavutettua 127 henkilön 53 %-yksikön lasku yksinäisten osuudessa vastaa 67 henkilön⁵ (eli noin 53 henkilön sadasta) yksinäisyyden vähentymistä alle jonkinlaisen raja-arvon.

Muissa palveluissa saavutettu yksinäisyyden muutos voidaan näin arvottaa yksinäisyystyössä saavutettujen tulosten perusteella. Matalan hyödyn skenaarioissa yksinäisyyden vähentymisen katsotaan koskevan vain loppukyselyyn vastanneita ja kyselyn kato vähennetään kokonaishyödystä; korkean hyödyn skenaarioissa kyselytulos yleistetään kaikkiin keskusteluavun tai ryhmätoiminnan (sekä tukihenkilötoiminnan) piirissä olleisiin.

Yhteisötapaukset

Yhteisötapauksissa osallistujien hyötyä voidaan kutsua psykoedukaatioksi. Tällä tarkoitetaan koulutuksellista terapiaa, joka kehitettiin alun perin psykoosien hoitoon, mutta jota sovelletaan nykyisin myös muihin sairauksiin. Olennaista on, että oppilaat ja opettajat oppivat yksinäisyyden yhteydestä mielen hyvinvointiin. Näin ongelmia voidaan ehkäistä kollektiivisella tasolla.

---

⁵ Kun yksinäisyystyön kustannukset jaetaan 67:llä, saadaan 2 785 euroa per henkilö.

Sekä oppilaiden että oppilaitosten saaman hyödyn ajatellaan sisältyvän sijaismuuttujana käytettävään Akavan suositusten mukaiseen luentopalkkioon (500 €/luento). Matalaa ja korkeaa arviota ei tässä tehdä erikseen. Periaatteessa valinta saattaa aliarvioida HelsinkiMission yhteisötoiminnan merkitystä, sillä esimerkiksi 48 yhteisötapahtumassa vuonna 2020 kohdattiin yli 2 300 nuorta. Keskimäärin tapahtumissa kohdattiin siten noin viisikymmentä nuorta per tapahtuma, mikä suhteutuisi luentopalkkioon niin, että oppilaitosvierailun ”arvo” per kohdattu nuori olisi 10 euron luokkaa. Vuonna 2021 järjestettiin peräti 216 yhteisötapahtumaa eli todennäköisesti myös kohtaamisten määrä moninkertaistui.

Sekasin chat, IG, Jodel

Sekasin chatissa vuonna 2020 käytiin HelsinkiMission vuorolla 108 keskustelua. Sekasin chatin kohtaamiset arvotetaan vuoden 2020 osalta korkean hyödyn mallissa HUS nuorisopsykiatrian kriisihoitoon (119 €/40–49 min) ja matalan hyödyn mallissa sairaanhoitajan sähköisen yhteydenoton (31 €) perusteella.

Yhteensä kolmea Instagram-liveä oli katsottu 4 400 kertaa. Arvottamisessa päädyttiin ratkaisuun, jossa toisen ja kolmannen Instagram-liven katsominen tulkitaan aktiiviseksi valinnaksi – muuten ensimmäisen lähetyksen jälkeen toiminnasta olisi luovuttu. Ajankäyttö IG-lähetysten katsomiseen arvotettiin Mannerheimin lastensuojeluliiton maksaman lastenhoitajan tuntikorvauksen (9 €/h) mukaisesti: lastenhoitotyö on työtä, johon kohderyhmään kuuluvien nuorten olisi mahdollista hakeutua ilman merkittäviä lisäpanostuksia esimerkiksi koulutukseen – ja se toimii siten vaihtoehtoiskustannuksena IG-liven seuraamiselle. Tässä arvottamistavassa on omat puutteensa ja siksi hyötyjen yliarvioinnin välttämiseksi (ks. SROI-periaatteet, esim. Klemelä 2016) vuoden 2020 Jodel-kohtaamisia ei arvotettu ollenkaan. Lisäksi vuoden 2021 osalta käytettiin toisenlaista arvottamistapaa.

Vuotta 2021 voidaan tiivistetysti kuvata niin, että Sekasin chatissa, Instagramissa ja Jodelissa oli yhteensä 284 kohtaamista (ts. esim. IG-videoiden myöhempiä katselukertoja ei huomioida). Kaikki kohtaamiset samaistetaan mielenterveyshoitoajan sairaanhoitajan sähköisen yhteydenoton yksikkökustannukseen (31 €).

Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoiminnan arvoa on tutkittu ja arvioitu niin kansainvälisesti kuin kotimaassakin. Kotimainen Ruralia-instituutin selvitys vapaaehtoistyön kansantaloudellisesta merkityksestä (Laasanen 2011) päättyy toteamaan, että vapaaehtoistyön arvo yhteiskunnalle on peräti 6,45-kertainen siihen sijoitettuun rahamäärään nähden⁶. Selvityksessä on verrattu vapaaehtoisten työtuntien kustannuksia neljässä isossa järjestössä siihen, että vastaavaa työtä tehtäisiin julkisella sektorilla. Vertailuna tämä muistuttaa pitkälti SROI-arvioinnin näkökulmaa. Käytämme mainittua lukua tämän arvioinnin korkean hyödyn mallissa yksinkertaisuuden vuoksi. Matalan hyödyn mallissa puolestaan käytetään sijaismuuttujana Seurana.fi -sivustolta tilattavaa tukihenkilön tuntiveloitusta kahta tuntia kohden (minimiveloitus, 76 €).

Vaikka tukihenkilötoiminnassakin yksinäisyyden vähentyminen on merkittävä asia, katsotaan korkean hyödyn mallissa vapaaehtoistyön arvon 6,45-kertaiseen tuottoon sisältyvän myös kaikkien vapaaehtoistyön tuottamien hyötyjen; matalan hyödyn osalta yksinäisyyden vähentyminen otetaan huomioon myös tukihenkilötoiminnassa vastaavalla tavalla kuin kriisi- ja keskusteluavun kohdalla.

Mallintamisen ja tietojenkeruun perusteella arvotettavat toiminnot on vielä kerätty taulukkoon 2.

---

⁶ Ks. esim. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/vapaaehtoistyon-arvo-on-yli-kolme-miljardia-vuodessa/>. Tarkasti ottaen Laasanen (2011, 19) kirjoittaa ”jos verrataan järjestöjen vapaaehtoistyön yhteenlaskettua kansantaloudellista arvoa yhtä työtuntia kohden vastaavaan alkuperäiseen arvoon yhtä työtuntia kohden, on ero keskimäärin 6,5-kertainen. Tämä on tulkittavissa siten, että järjestöjen vapaaehtoistyöhön sijoitetulla yhdellä eurolla saadaan noin kuusinkertainen tuotos yhtä työtuntia kohti laskettuna.”

Taulukko 2. Sijaismuuttajat kustannuspaikoittain

Kustannuspaikka	Arvotettavat	Sijaismuuttajat, M = matala ja K = korkea
Keskustelu- ja kriisiapu	Kriisikeskusteluapu, parisuhdekriisiapu ja ryhmätoiminta Yksinäisyyden vähentyminen Yhteisötapahumat & some	M: perusterveydenhuollon avohoito, mielenterveystyö, sairaanhoitajan vastaanottokäynti 60 € K: HUS nuortenpsykiatria, 50-59 min yksilöhoito, 139 € M&K: yksinäisyystyön hinta HM:n omassa toiminnassa M&K: Akavan luentopalkkio, ajankäyttö
Yksinäisyystyö	Yksinäisyyden vähentyminen	M&K: yksinäisyystyön hinta 2020-2021
Vapaaehtoistoiminta	tukihenkilötoiminta, yksinäisyyden vähentyminen, vapaaehtoistoiminnan kokonaishyöty	M: Seurana.fi-tukihenkilö. 38 €/h, yksinäisyystyön hinta K: vapaaehtoistyön kansantaloudellinen merkitys

4. TULOKSET

Tässä osiossa esitellään sidosryhmien hyötyjen rahamääräistetyt tulokset. Sitten lasketaan SROI-luvut korkeassa ja matalassa skenaariossa sekä tarkastellaan, miten herkkiä luvut ovat eri oletusten vaihtelulle.

4.1. YKSINÄISYYSTYÖ

Yksinäisyystyössä vuosina 2020–2021 melko usein tai jatkuvasti yksinäisten nuorten osuus väheni 53 prosenttiyksikköä 97 prosentista 44 prosenttiin. Voitaisiin todeta, että yksinäisyystyössä saavutettiin näin noin 185 tuhannen euron suuruinen laskennallinen hyöty, mutta tämä olisi tietysti kehäpäätelmä, koska yksinäisyystyössä saavutettua muutosta käytetään yksinäisyyden vähenemisen arviointiin muualla ja yksinäisyystyön ”hyödyt” ovat siten suoraan sen kustannukset. Pyöristämällä voitaisiin tässä kohtaa lisätä tai vähentää laskennallisia hyötyjä, mutta sekin olisi luonnollisesti vastoin SROI-periaatteita. Toisin sanoen: yksinäisyystyön kustannukset vuosina 2020–2021 olivat 185 268 euroa ja jokaista vähintään usein itsensä yksinäiseksi kokenutta kohti muutos ”vain” joskus tai harvemmin yksinäiseksi maksoi 2 765 euroa.

Kun tällä keskimääräisellä hinnalla arvotetaan erikseen vuotta 2020 ja 2021, niin vuosi 2022 on suhteessa aavistuksen kustannusvaikuttavampi, vaikka toiminnan volyymi kasvoi vuonna 2021. Vuonna 2020 yksinäisyyden vähentäminen (= siirtymä vähintään *usein* yksinäisestä enintään *joskus* yksinäiseksi) maksoi HelsinkiMission yksinäisyystyössä keskimäärin 2 755 € ja vuonna 2021 keskimäärin 2 785 € per henkilö. On tietenkin hyvä huomata, ettei käytettävissä ole suoraa vertailukohtaa sille, minkä verran samansuuruisten muutosten aikaansaaminen olisi maksanut jollain toisella keinolla.

4.2. KESKUSTELU JA KRIISIAPU SEKÄ YHTEISÖTOIMINTA

Kriisikeskusteluavun, pari- ja lähisuhdekriisiavun ja keskusteluryhmien vajaan 4 400 kohtaamisen vaihtoehtoiskustannus on matalan hyödyn mallissa suuruudeltaan vajaan 270 tuhatta euroa ja korkean hyödyn mallissa yli 604 tuhatta euroa vuonna 2020. Vuonna 2021 matalan hyödyn mallissa arvo on yhteensä noin 358 ja korkean hyödyn mallissa 829 tuhatta euroa. Yhteensä vuosina 2020-2021 lueteltujen kriisiavun muotojen vaihtoehtoiskustannus olisi siten noin 618 tuhannesta noin 1,44 miljoonaan euroon.

Keskustelu- ja kriisiavussa sekä ryhmätoiminnassa haitallisen yksinäisyyden kokemus vähentyi vuoden 2020 loppukyselyssä 12,5 %-yksikköä ja vuoden 2021 loppukyselyssä 16 %-yksikköä. Kerrottuna yksinäisyyden vähentämisen "varjohinnalla" 28 €/hlö/prosenttiyksikkö sekä keskusteluavussa kohdattujen nuorten määrällä, ne tuottavat yhteensä noin 380 tuhannen vuonna 2020 ja lähes 540 tuhannen euron teoreettiset hyödyt vuonna 2021.

Kriisi- ja keskusteluavun kanssa samalle kustannuspaikalle laskettavan yhteisötoiminnan arvo on matalan ja korkean hyödyn malleissa samalla tavalla arvotettu. Kuitenkin vuonna 2021 toiminnan volyyymi moninkertaistui ja teoreettinen arvo nousi 24 tuhannesta eurosta 108 tuhanteen. Tästä lukijan on helppo tarkistaa ja laskea, kuinka monta yhteisötapautumaa kunakin vuonna järjestettiin, kun yhteisötapautuman arvon proxyä käytettiin 500 euron luentopalkkiota (esim. $24\,000 \div 500 = 48$, paljonko on $108\,000 \div 500$?)

Sosiaalinen media arvotettiin eri vuosina eri tavalla. Näin meneteltiin, koska tämä SROI-arviointi pyrkii myös esittämään erilaisia mahdollisia arvottamisen tapoja. Kun on kyse niinkin vaikeasti mitattavasta asiasta kuin esimerkiksi IG-videon katsomisen "hyöty", on hyödyllistäkin katsoa asiaa eri kulmista. Kokonaisuuden kannalta eri valinnat somen arvottamisen taustalla eivät muuta laskelman isoa kuvaa. Vuonna 2020 Sekasin chatissa annetun avun ja IG-videotallenteiden laskennallinen arvo oli noin 39

000 ja vuonna 2021 noin 9 000 euroa. Voitaisiin ehkä ajatella, että totuus sosiaalisessa mediassa annettavan avun arvosta olisi jotain näiden väliltä tai kenties enemmän?

4.3. VAPAAEHTOISTOIMINTA

Korkeiden hyötyjen mallissa vuosina 2020 ja 2021 vapaaehtoistyö tuottaa itsensä (tutkimustietoon perustuen) 6,45-kertaisena takaisin. Vuosina 2020–2021 tämä tarkoittaa yhteensä yli 2,18 miljoonan euron laskennallisia hyötyjä.

Matalampi polku tai skenaario on arvioinnin kannalta kuitenkin kiinnostavampi. Siinä tukihenkilötoiminta arvotettuna Seurana-palvelun tuottaa sekin yhteensä yli 261 tuhannen euron hyödyn vuosina 2020–2021. Haitallinen yksinäisyys väheni tukihenkilötoiminnassa 19 ja 30 %-yksikköä vuosina 2020 ja 2021. Yksinäisyystyön avulla hinnoiteltuna tukihenkilötoiminnalla vähennetyn yksinäisyyden arvo oli yhteensä näinä kahtena vuonna yli 41 tuhatta euroa, vaikka laskelmassa otettiin huomioon vain loppukyselyyn vastanneiden henkilöiden kokema yksinäisyyden vähentyminen.

4.3 SROI-LUVUT

SROI-analyysi ei tuota vain yhtä SROI-lukua vaan yhä yleisempää on antaa SROI-luvulle jokin realistinen vaihteluväli. Tämän raportin osalta SROI-luvut vaihtelevat välillä 0,6–1,9. Matalin SROI-luku on vuoden 2020 matalien hyötyjen mallissa (0,57). Vuoden 2020 korkean hyödyn malli pyöristyy SROI-lukuun 1,8. Vuosien 2020–2021 yhteenlaskettu SROI-luku (0,64) pyöristyy matalien hyötyjen mallissa samoin lukuun 0,6 ja korkeiden hyötyjen mallissa lukuun 1,9.

Vuosien 2020–2021 yhteenlaskettu matalampi SROI-luku muodostuu yhteensä 1,67 miljoonan suuruista rahallisista hyödyistä jaettuna eri kustannuspaikkojen yhteenlasketuilla 2,6 miljoonan suuruksilla. Vastaava vuosien 2020–2021 korkean hyödyn skenaario tuottaa noin 4,9 miljoonan euron suuruiset laskennalliset hyödyt.

Taulukko 3. SROI-luvut matalan ja korkean hyödyn mallissa.

Vuosi	Hyödyt	Kustannukset	SROI
2020	2 292 420 €	1 244 182 €	1,84
2021	2 613 490 €	1 370 746 €	1,91
2020-20201	4 905 910 €	2 614 928 €	1,88

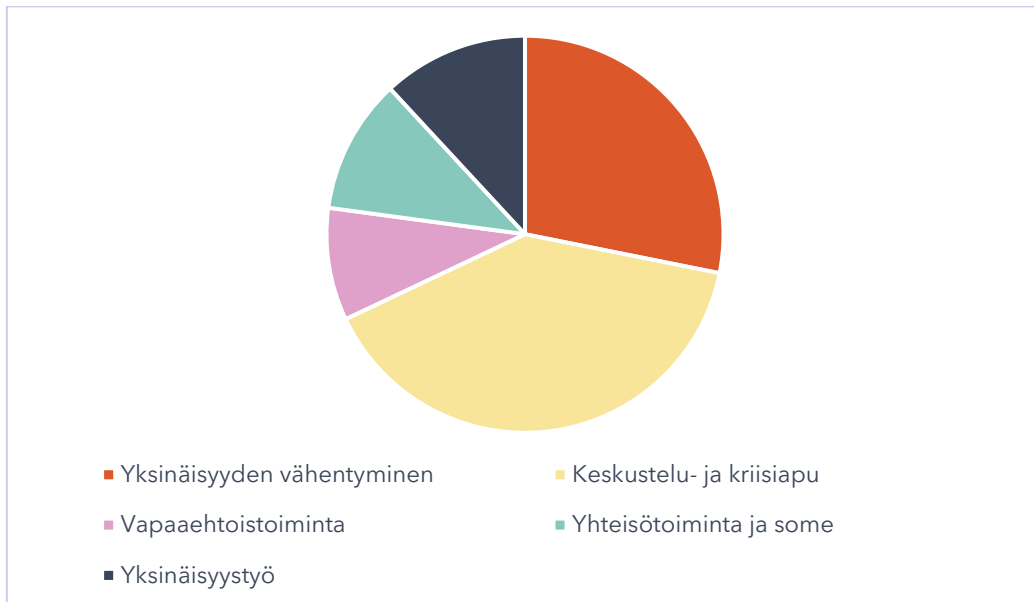
Vuosi	Hyödyt	Kustannukset	SROI
2020	919 088 €	1 244 182 €	0,74
2021	1 278 054 €	1 370 746 €	0,93
2020-20201	2 197 143 €	2 614 928 €	0,84

Vuoden 2020 matalan hyödyn mallissa hyötyjä on yhteensä 713 773 euron edestä. Varsinaista standardia SROI-luvun ilmoittamiseen (desimaalien määrään) ei ole ja lienee tässä vaiheessa selvää, että SROI-luku on aina suuntaa antava ja monien eri oletusten summa, joten tarkkuus sentilleen rahasummissa tai SROI-luvuissa on epätarkoituksenmukaista. Joka tapauksessa vuoden 2020 osalta tarkasteltuna matalimmilla oletuksilla hanke ei vielä "tuota ylijäämää". Vuoden 2021 osalta matala arvio tarkoittaa yhteensä lähes miljoonan euron suuruisia laskennallisia hyötyjä, mutta SROI-luku jää silti 0,7:ään. Korkeiden hyötyjen mallissa vuonna 2020 hyödyt ovat noin 2,3 miljoonan suuruiset. Vuoden 2021 korkean hyödyn skenaariossa hyödyt ovat yli 2,6 miljoonan suuruiset ja tarkempi SROI-luku tämän arvioinnin korkein (1,92).

4.4. HERKKYYSANALYYSI JA VAIKUTTAVUUTTA VÄHENTÄVÄT TEKIJÄT

Periaatteessa raportissa rakennetut korkean ja matalan hyödyn mallit edustavat jo eräänlaista herkkyyksianalyysiä. Ne kertovat SROI-suhdeluvun arvot ylä- ja alarajoilla. Kuitenkin on hyvä kerrata, mistä SROI-luvun osoittaja eli hyödyt enimmäkseen koostuvat. Kuviossa 3 alla on kuvattu laskennallisten hyötyjen jakautuminen vuosien 2020-2021 yhdistetyssä matalan hyödyn mallissa. Luokkia on järjestelty uudestaan siten että yksinäisyyden vähentyminen on erotettu muista kuin yksinäisyystyöstä omaksi luokakseen ja laskettu yhteen. Yhteisötoiminta on siirretty pois keskusteluavun luokasta yhteen some-vaikuttamisen kanssa.

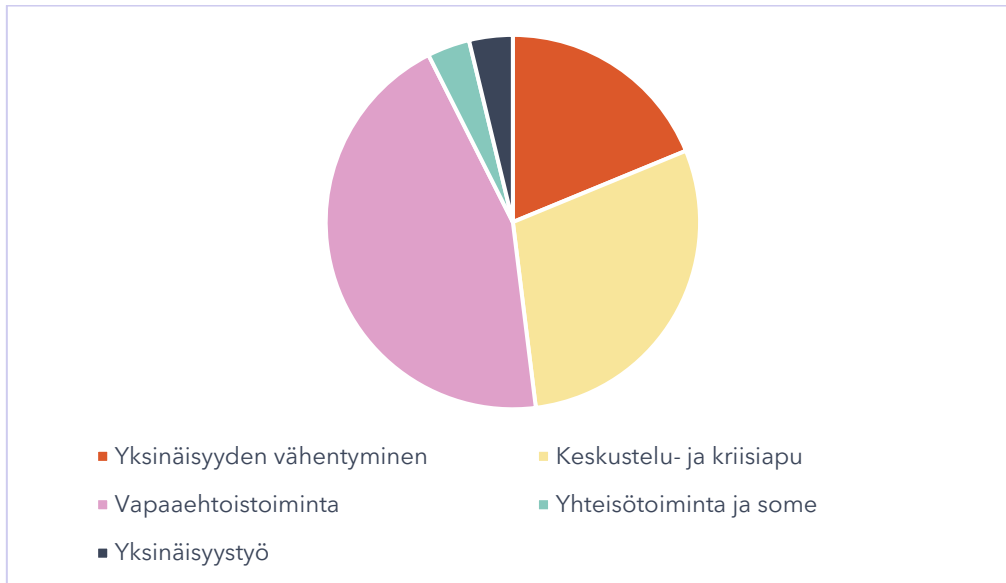

Kuvio 3. Rahamääräisten hyötyjen jakautuminen matalan hyödyn mallissa 2020-2021 kun yksinäisyyden vähentyminen lasketaan erikseen

Suurin kokonaisuus näin jaoteltuna matalien hyötyjen mallissa on keskustelu- ja kriisiapu, joka vastaa lähes 40 %:sta hyötyjen kokonaisarvosta 2020-2021 matalassa mallissa. Yksinäisyyden vähentyminen vastaa samassa mallissa 28 %:sta kokonaishyödyistä. Yksinäisyyden vähentymisen vaikutuksen poistaminen tiputtaisi SROI-luvun 0,5:een. Toisaalta jos keskustelu- ja kriisiavun loppukyselyssä mitattu yksinäisyyden vähentyminen ulotettaisiin matalassa mallissa korkean mallin tavoin kaikkiin kriisiavussa olleisiin (eikä vain kyselyyn vastanneisiin), nousisi kahden vuoden SROI-luku 0,83:een. Jos myös tukihenkilötoiminnassa oletettaisiin yksinäisyyden vähentymisen koskeneen kaikkia toiminnan piirissä olleita, olisi vuoden 2021 matalankin mallin mukainen SROI-luku yli yhden (1,03).

Korkeiden hyötyjen mallissa vuosina 2020-2021 suurin erä puolestaan on vapaaehtoistoiminta, joka kattaa 45 % kokonaishyödyistä. Vapaaehtoistoiminnan korkean hyödyn proxy perustui tutkimustietoon vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallisista hyödyistä. Käyttämällä vapaaehtoistoiminnan matalampia proxyjä – seurana -palvelua sekä yksinäisyyden vähentymistä – mutta pitäen muut valinnat korkean hyödyn ”polulla”, kattaisi vapaaehtoistyön osuus noin 5 % kokonaishyödyistä ja vuosien 2020-2021 SROI-luku olisi 1,11.

Kuvio 4. Rahamääräisten hyötyjen jakautuminen korkean hyödyn mallissa 2020–2021 kun yksinäisyyden vähentyminen lasketaan erikseen

Tässä ei voida esittää kaikkia mahdollisia yhdistelmiä, joilla SROI-luku nousisi yli yhden eikä se olisi tarpeenkaan. Näitä voidaan tarkastella HelsinkiMission saaman laskentataulukon pudotusvalikoiden arvoja muuttamalla, mutta jo muutaman valikon muuttaminen tarkoittaisi moninkertaista määrää raportoitavia SROI-lukuja. Olennaista on hahmottaa, mitkä olivat suurimmat laskennalliset hyötyerät ja mitä niiden muuttaminen saa aikaan.

Vaikuttavuutta vähentäviä tekijöinä SROI-arvioinnissa tulisi ottaa huomioon

- turha panostus
- syrjäyttäminen
- muun toimijan ansiot
- sekä vaimeneminen.

”Turha panostus” voi kuulostaa ilmauksena rajulta, englanniksi ilmaus on ”deadweight”, jonka kaikkia konnotaatioita emme toisaalta ymmärrä. Joka tapauksessa turhalla panostuksella viitataan siihen osaan muutoksesta, joka olisi tapahtunut muutenkin, ilman tässä tapauksessa HelsinkiMission nuorten palveluita. Excel-työkirjassa näkyvä turhan panostuksen sarake on piilotettu tämän raportin liitetaulukoista, koska tietoja hyödynnettiin vain yhdessä vaikutuksessa: keskusteluavussa koettu

yksinäisyyden väheneminen saa kaksi eri arvoa. Korkeassa mallissa vaikutus ulotetaan kaikkiin keskusteluavun piirissä kohdattuihin nuoriin (turhan panostuksen arvo 0 %) ja matalan hyödyn mallissa vain loppukyselyyn vastanneisiin (turhan panostuksen arvo 54 % vuonna 2020 ja 59 % vuonna 2021). On samantekevää, minkä vaikuttavuutta vähentävän tekijän alle vastauskadon osuus olisi laitettu, periaatteessahan kyselyyn vastaamattomuus ei kerro siitä, että muutoksia ei olisi tapahtunut.

B	D	F	G	H	I	J	K
Tuote	Tuotos & volyymit	Proxy eli sijaismuuttuja	Hinta	Turha panostus	Syrjäyttämisen	Vaimeneminen	Arvo
Kriisikeskusteluapu							
Pari- ja lähisuhteiden kriisiapu	1 451 nuorta keskusteluavun piirissä -> 5 966 kohtaamista	Mt-avohoidon sh-vastaanottokäynti	60 €	0 %	0 %	0 %	357 960 €
Ryhmätoiminta							
kaikki yllämainitut	Loppukyselyssä haitallinen yksinäisyys väheni 16 %-yksikköä	Helsinki Mission oman yksinäisyyden hinta 2020-2021	28 €	59 %	0 %		221 334 €
Yhteisötoiminta	216 tapahtumaa		0				
	lasketaan osana oppilaitosten saamaa hyötyä	Luentopalkkio, Akavan palkkiosuositus	500 €	0,59			108 000 €

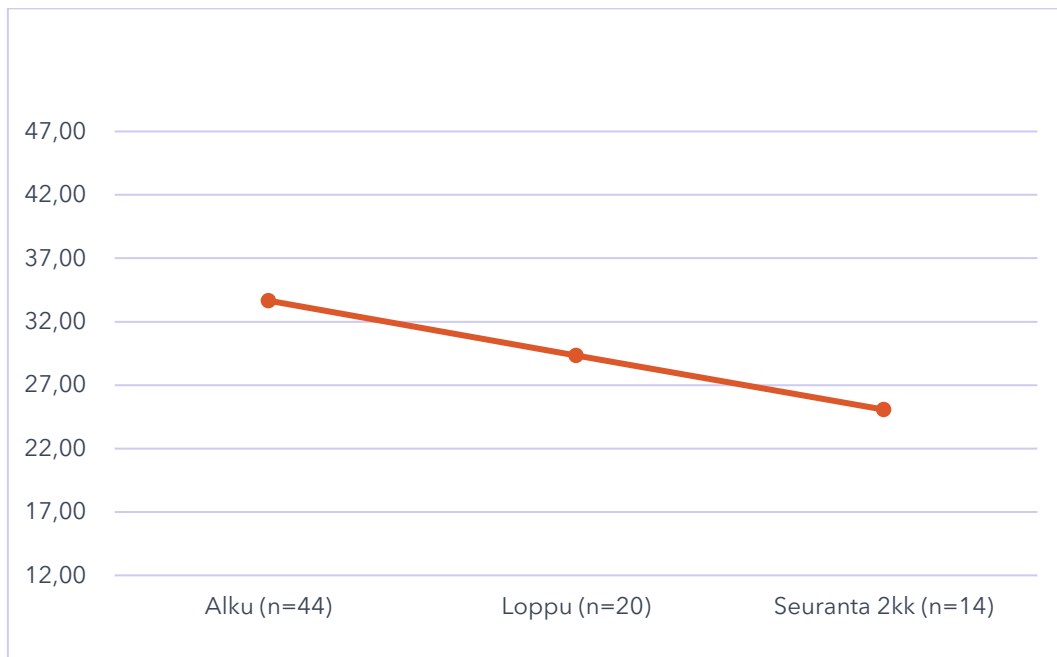
Kuvio 5. Kuvakaappaus työkirjasta, "turha panostus" yksinäisyyden vähentämiseen vuoden 2021 kriisi- ja keskusteluavussa

Syrjäyttämisaikutus (displacement) viittaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa julkinen sektori tukee sellaista toimintaa, jota järjestetään myös markkinaehtoisesti. Näin teoriassa jokin osuus yksityisestä kulutuksesta jää tapahtumatta, ts. syrjäytyy. Termillä ei siis viitata esimerkiksi nuorten syrjäytymiseen tai syrjäyttämiseen, mikä on varsinkin tämän raportin aihealueen vuoksi hyvä tarkentaa. Syrjäyttämisaikutusta ei ole otettu raportin laskelmissa huomioon minkään toiminnon osalta. Näin on menetelty siksi, että vaihtoehtoiskustannuksina on pääosin käytetty esimerkiksi julkisen sektorin tuottaman sosiaali- ja terveydenhuollon yksikkökustannuksia. On tietyllä tavalla toiminnan tavoite, että jokin osa julkisen terveydenhuollon (yli)kysynnästä "syrjäytyy", kunhan toiminta on aina tarkoituksenmukaista. Periaatteessa yksityisten terveystalveluiden tarjoajien osalta jokin osuus syrjäyttämisaikutusta voitaisiinkin laskea, mutta tulokset muuttuisivat mielenkiintoisiksi esimerkiksi tilanteessa, jossa proxynä käytettäisiin julkisen tarjoamaa hoitoa - jonka arvosta vähennettäisiin yksityisen menettämä korvaus. Näin teoriassa koko toiminta muuttuisi bruttomääräisesti "haitalliseksi".

HelsinkiMission tavoite ei kuitenkaan ole korvata julkista tai yksityistä terveydenhuoltoa – eikä nuorille tarjotussa toiminnassa ole ylipäänsä kyse terveydenhuollosta.

Muiden toimijoiden ansioihin voitaisiin laskea esimerkiksi Mieli ry:n osuus Sekasin chatin vapaaehtoisten kouluttamisesta. Toisaalta Sekasin chatista muodostuu varsin pieni osa tätä SROI-kokonaisuutta. Yksinäisyyden vähentymisessä on selvää, että jokin osuus muutoksesta aiheutuu muista tekijöistä kuin jostain HelsinkiMission nuorten palveluiden tarjoaman avun muodoista. Meillä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta arvioida tämän osuuden suuruutta ilman vertailuasetelmaa. Periaatteessa SROI-arvioinnissa valittu lähestymistapa arvottaa saatujen ”palveluiden” arvoa vaihtoehtokustannusten kautta paikkaa tätä ongelmaa muilta osin kuin juuri SROI:lle tärkeiden ”pehmeiden” vaikutusten mittaamisessa. Kun tiedetään, minkä tyyppistä apua on saatu ja tarjottu, voidaan sen hintaa verrata muualla tarjottuun apuun riippumatta sen vaikuttavuudesta. Joskin tässä menetetään sisällöllisesti ja analyysi typistyy periaatteessa vain (vaihtoehtois)kustannusanalyysiksi kustannushyöty- tai kustannusvaikuttavuusanalyysin sijaan.

Viimeinen vaikuttavuutta vähentävä tekijä on vaimeneminen (engl. drop-off). Tällä viitataan siihen osaan tuloksista, jotka häviävät ajan myötä. Vaimenemisen huomioiminen riippuu kuitenkin myös valitusta aikajänteestä. Kun arvioinnin kohteena ovat vuodet 2020–2021 ja arvottaminen perustuu pääosin vaihtoehtokustannuksiin, ei vaikutusten vaimenemista tarvitse huomioida samalla tavalla, kuin jos vaikutuksia ulotettaisiin pitkälle tulevaisuuteen. Yksinäisyyden vähenemisen suhteen näyttää lisäksi siltä, ettei vaimenemista edes heti tapahdu vaan päinvastoin yksinäisyyden kokemus jatkaa lineaarisesti laskuaan (kuvio 6).

Kuvio 6. UCLA-kyselyllä mitatun yksinäisyyden keskiarvo yksinäisyystyön alku- ja loppukyselyssä sekä 2 kk seurannassa vuonna 2021

Toinen aikajänteeseen valinnasta riippuva seikka on taloudelliseen arviointitutkimukseen kiinteästi liittyvä *diskonttaaminen*. Diskonttaaminen tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa realisoituvia hyötyjä sekä rahan arvon muutosta (inflaatio) vähennetään (dis-count) nykyhetkestä katsottuna. Diskonttaamisessa olennaista on esimerkiksi oikean diskonttokoron valinta. Kun SROI-arvioinnissa keskitytään lyhyempään aikaväliin, säästytään tällaisenkin teknisen yksityiskohdan pohtimiselta, joskin isoissa summissa pienetkin muutokset muuttuvat olennaisemmiksi.

5. POHDINTAA JA YHTEENVETOA

Tässä raportissa on kuvattu HelsinkiMission nuorten palvelujen vuosien 2020–2021 SROI-arviointi. Arvioinnin ovat toteuttaneet Kuntoutussäätiön järjestöarvioinnin osaamiskeskuksen asiantuntijat yhdessä HelsinkiMission kehittämisen asiantuntijoiden kanssa. Kuvaus on melko yksityiskohtainen, mutta tällä pyritään läpinäkyvyyteen, joka on yksi keskeisistä SROI-arvioinnin periaatteista. Raportin teknisyydestä huolimatta tavoite on, että lukija kykenee arvioimaan, millaisia asioita laskennassa on otettu huomioon.

SROI-arviointi tuottaa, ideaalilanteessa, suhdeluvun, joka kuvaa organisaation tai toiminnan sosiaalista tuottoa mahdollisimman tarkasti. Ensimmäinen huomio koskee sitä, että tietenkään kaikkea tällaista informaatiota ei voida puristaa yhteen lukuun, joten siksi joukko lukuja tai jonkinlainen vaihteluväli on käyttökelpoisempi. Toisaalta SROI-menetelmää on kutsuttu ennen kaikkea viestintätyökaluksi ja sellaiseen tarkoitukseen yksinkertainen luku voisi sopia mainiosti. Tämän arvioinnin pohjalta voidaan SROI-konventioihin nojautuen joka tapauksessa todeta, että HelsinkiMission nuorille suunnattujen palveluiden sosiaalinen tuotto vuosina 2020–2021 oli 60 sentistä 1,9 euroon jokaista niihin sijoitettua euroa kohti. Laskennallinen hyöty koostui erilaisista vaihtoehtoiskustannuksista, joita julkiselle terveydenhuollolle olisi voinut koitua tai joita vastaaviin kustannuksiin yhteiskunnan tulisi ainakin olla valmis, mikäli HelsinkiMission toimintaa ei olisi olemassa.

Merkittävimmät laskennalliset hyödyt syntyvät matalan hyödyn malleissa keskustelu- ja kriisiavusta ja korkean hyödyn malleissa vapaaehtoistyöstä. Herkkyysanalyysi-kappaleessa on kuvattu, kuinka SROI-luvut vaihtelevat eri oletuksia muuttamalla. Eri oletuksista muodostuu niin suuri määrä muuttujia, eli niin monta erilaista SROI-mallia, että on järkevää raportoida vain merkittävimpien hyötyjen muuttamisen vaikutukset laskennan lopputulokseen. Matalan hyödyn malleissa SROI-lukua nostaisi esimerkiksi se yksinkertainen muutos, että yksinäisyyden vähentymisestä katsottaisiin hyötyvän kaikkien palveluissa olleiden – ei vain loppukyselyyn vastanneiden – kuten onkin todennäköistä.

Yksinäisyyden vähentymisen arvottaminen tehtiin perustuen HelsinkiMission oman yksinäisyystyön hintaan. Tällaista mallintamista voidaan arvostella tietynlaisesta kehäpäättelystä, mutta taustalla on perusteltu ajatus. Kansainvälisissä SROI-, sekä muissa arvioinneissa yksinäisyyden vähentämistä esimerkiksi ns. befriending-toiminnan avulla on arvotettu kaikesta ratkaisuun liittyvästä epämääräisyydestä huolimatta depression hoitokustannusten kautta. Usein erilaiset ”pehmeät” vaikutukset arvotetaan tarjottujen toimintojen lisäksi. Yksi tapa on jaotella hyödyt ns. ”aineellisiin” (tangible) ja ”aineettomiin” (intangible).

Vaikka tässäkin raportissa toimintoja arvotettiin vertaamalla niitä terveydenhuollossa tarjottuun apuun, niin halusimme nostaa yksinäisyyden vähentämiseen itsessään arvotettavaksi, onhan esimerkiksi mahdollista hakeutua HelsinkiMission tarjoaman avun piiriin puhtaasti jonkin elämänkriisin seurauksena – ja hyötyä silti myös yksinäisyyteen liittyvästä osaamisesta ja tietoudesta. Varsinaiselle yksinäisyyden vähentämiselle ei ole kansainvälisissäkään SROI-arvioinneissa esitetty suoranaista hintaa, vaikka yksinäisyys itsessään heikentää terveyttä merkittävästi.

Vaikuttavuustekijöitä eli nuorten palveluissa havaittuja hyvinvointimuutoksia ja toisaalta eri sidosryhmille koituvia hyötyjä on esitelty raportin luvuissa 2.2 ja 3.2. Luvussa 2.4 käyty keskustelu arvottamisesta pyrki kuvaamaan sitä, mistä sijaismuuttujien käyttämisessä oikeastaan on kyse: hyödyt samaistetaan niihin. Näin tehdään siitä huolimatta, etteivät esimerkiksi muutosten suuruudet aina yksi yhteen vastaa käytettyä sijaismuuttujaa. Tämäkin liittyy laajemmin SROI-arviointiin ja menetelmän kehittämiseen. Toisaalta SROI-arviointia kehittäneet tahot ovat valinneet nimenomaan vaihtoehtoiskustannusten lähestymistavan, jotta arviointi olisi pientenkin järjestöjen toteutettavissa. Onkin syytä olettaa, että menetelmän kehittämisessä on otettu huomioon näkemyksiä esimerkiksi taloudelliseen arviointitutkimukseen liittyvistä haasteista. Vaikka SROI-menetelmää on arvosteltu ”ad hoc”-tyylistä hyötyjen arvottamisen suhteen, on niitä toteutettavissa järjestöissä usein paras tietotaito sen suhteen, mitä on se yhteiskunnallinen hyvä, jota kyseinen järjestö tuottaa – ja mihin sitä on tarkoituksenmukaista verrata.

SROI-menetelmä on ainakin tavoitellut huomiota muiden taloudellisten arviointimenetelmien rinnalla. Tätä keskustelua ei ole järkevää käydä tässä raportissa, mutta menetelmässä itsessään on vielä monia ratkottavia seikkoja, joista yksi on tulosten vertailukelpoisuus eri arviointien välillä. Tässä mielessä tämä SROI-raportti tarjoaa jälleen ainakin yhden käyttökelpoisen proxyn tai sijaismuuttujan vaikkapa muiden järjestöjen käyttöön: yksinäisyyden vähentymistä voidaan jatkossa verrata tämän raportin antamiin arvoihin, mikäli mittarina käytetään samaa, 5-portaista yksinäisyyskysymystä (*melko usein tai jatkuvasti* -vastanneiden osuus).

Arvioinnin laatu parani sen edetessä. Esimerkiksi keskustelu- ja kriisiavussa matalan hyödyn sijaismuuttuja oli viimeisiä analyysiin tehtyjä muutoksia ja vaihdettiin HM:n asiantuntijan aloitteesta. Tämä kuvaa toisaalta sitä, kuinka SROI-analyysin edetessä aiempiin ratkaisuihin voidaan palata ja toisaalta sitä, että HM:n asiantuntijat pyrkivät aidosti objektiiviseen arviointiin toiminnasta – aiemmin valittu (lyhyempi aika hoitoa DRG-hinnaston pohjalta) proxy olisi ollut ”kalliimpi” ja tuottanut siten myös korkeamman SROI-luvun. Toisena esimerkkinä mainittakoon sosiaalisen median tuottamat hyödyt ja kohtaamiset, joita arvoitettiin raportissa eri tavoilla vuosien 2020 ja 2021 osalta. On periaatteessa lukijan arvioitavissa, kumpi tavoista on uskottavampi, vaikkakin kokonaisuuden kannalta kyse on hyvin pienestä rahamääräisestä hyödystä. Some-kohtaamisten rahallinen arvottaminen nousee selvästi sellaiseksi asiaksi, jonka rahamääräistämistä SROI- ja muussa taloudellisessa arvioinnissa voidaan vielä kehittää.

Arvioinnin edetessä pidemmän aikavälin arvioinnista luovuttiin, sillä se olisi joka tapauksessa ollut epätarkka suhteessa nyt valittuun tapaan. Käytössä ei myöskään ollut seuranta-aineistoa pidemmältä ajalta, eikä sellaisen kerääminen olisi välttämättä tarkoituksenmukaista. Lisäksi mitä kauemmas tulevaisuuteen hyötyjä ulotetaan, sitä paremmin tulisi olla selvillä niistä mekanismeista, jotka pitävät yllä vaikkapa sosiaalisen kuuluvuuden tunnetta. Monet muut tekijät (kuin HelsinkiMission matalan kynnyksen apu) vaikuttavat nuorten elämään pidemmällä aikavälillä ja se on tarkoituskin. Yksi

vaihtoehto olisi ollut ulottaa yksinäisyyden tunteen vähenemisen hyötyjä tuleviin vuosiin, mutta tämän laskelman lopputulos olisi ehkäpä ei-niin-mielenkiintoinen kertolasku (hyödyt kertaa niin monta vuotta kuin halutaan). Muita hyötyjä ei olisi voitu laskea pidemmälle, sillä kyse on kertaluontoisista vaihtoehtoiskustannuksista. Lisäksi vaikka yksinäisyyden vähentyminen näyttää esimerkiksi yksinäisyystyössä kerätyn seurantakyselyn perusteella jatkuvan avun saamisen jälkeen, on rajaus selkeämpi myös siinä mielessä, että yksinäisyyden vähentämisen arvo itsessään on johdettu yksinäisyystyön hinnasta HelsinkiMission omassa toiminnassa. Kiinnostava oma, ja täysin erilaisen aineiston vaativa kysymyksensä olisi, minkä arvoista yksinäisyyden vähentäminen on pidemmällä aikavälillä ja verrattuna joihinkin muihin tapoihin.

Vuosia 2020 ja 2021 leimasi yksi merkittävä kansanterveydellinen seikka, jota ei ole tässä raportissa tähän mennessä edes mainittu: COVID-19 pandemia ja siihen liittyvät sulkutoimet muuttivat koko yhteiskuntaa perustavanlaatuisella tavalla. Onkin tähdellistä ymmärtää, miten tärkeää työtä HelsinkiMissio on tehnyt nimenomaan nuorten mielenterveyden eteen tilanteessa, jossa nuorten arkea ovat leimanneet monet poikkeukselliset järjestelyt. SROI-arviointi välttämättä tavoita kaikkia tällaisia vaikutuksia, kuten resilienssin parantumista, sillä SROIn voidaan ajatella perustuvan vaihtoehtoiskustannusten laskemiseen yhteiskunnan "normaalitilassa". Esimerkiksi mielenterveyspalveluiden saatavuus on varovaisesti arvioiden voinut muuttua vuosina 2020-2021 verrattuna niitä edeltäneeseen aikaan.

LÄHTEET

Grossman M (2000) The Human Capital Model. Teoksessa Culyer A & Newhouse J (toim.) Handbook of Health Economics. Elsevier Science B.V., Amsterdam, 347-405.

Kettunen S (2021) Terveiden rahallinen arvo Wellbeing Valuation -menetelmällä. Terveystaloustieteen pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

Klemelä J (2016) Järjestöt, vaikuttavuus ja raha – SROI-arviointimenetelmä. SOSTEn julkaisuja 1/2016. SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, Helsinki.

Mäklin S & Kokko P (2021): Terveiden- ja sosiaalihuollon yksikkökustannukset Suomessa vuonna 2017. THL työpaperi 55/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
<https://www.julkari.fi/handle/10024/142882>

Klemelä J (2020) SROI-arviointimenetelmää pitkin ja poikin. Volker Then & Christian Schober & Olivia Rauscher & Konstantin Kehl: Social Return on Investment Analysis - Measuring the Impact of Social Investment (kirja-arvio). Janus: sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti, 2/28, 2489-4990.

Laasanen J (2011) Vapaaehtoistyön kansantaloudelliset vaikutukset. Raportteja 70. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti.

Löytty L (2021) Vaikuttavuusinvestoiminen keinona elintapasairauksia ennaltaehkäisevien interventioiden toteuttamiseen. Laskentatoimen ja rahoituksen pro gradu -tutkielma. Turun kauppakorkeakoulu.

Sefton T, Byford S, McDaid D, Hills J & Knapp M (2004). Making the Most of It: Economic evaluation in the social welfare field, Contemporary Research Issues series. suom: Taloudellinen arviointi sosiaalialalla.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/76618/taloudellinen_arviointi.pdf?sequence=1&isAllowed=y s.13-18

Sintonen H & Pekurinen M (2009) Terveystaloustiede. Kolmas painos. Sanoma Pro Oy.

LIITTEET

LIITE 1: VAIKUTUSKARTTA MATALAMPIEN HYÖTYJEN MALLISSA V. 2020

Kustannuspaikka	Tuote	Tuotos & volyymi	Proxy eli sijaismuuttuja	Hinta	Arvo
Keskustelu- ja kriisiapu	Kriisikeskusteluapu	1 381 nuorta keskusteluavun piirissä	Mielenterveyden avohoito, sairaanhoitaja, vastaanottokäynti	60 €	260 940 €
	Pari- ja lähisuhdekriisiapu	126 nuorta			
	Ryhmätoiminta	30 osallistujaa, 5 ryhmää			
	yllämainitut	Loppukyselyssä usein yksinäisten osuus väheni 12,5 %-yksikköä	Yksinäisyyden vähentämisen hinta HM:n yksinäisyystyössä 2020-2021	28 €	175 007 €
	Yhteisötoiminta	48 tapahtumaa	Luentopalkkio, Akavan palkkiosuositus	500 €	24 000 €
		2 380 kohtaamista yhteisötapahtumissa			
	Some: kolme IG-liveä	4 400 klikkausta, 2 940 katselua 2.+ 3. livessä	katsojan vapaa-ajan arvo (MLL:n lastenhoidon tuntikorvaus nuorelle)	9 €	26 460 €
	Sekasin chat	108 keskustelua	Mt-sh sähköinen yhteydenotto	31 €	3 348 €
Vapaaehtoistoiminta	Tukihenkilötoiminta	128 tukiparia, 1 721 (2 h) kohtaamista	Seurana.fi -tukihenkilö (2h)	76 €	130 796 €
		Yksinäisyys vähentyi loppukyselyssä 19 %-yksikköä	Yksinäisyyden vähentämisen hinta HM yksinäisyystyössä	28 €	11 576 €
		6,45-kertainen hyöty (huomioidaan vain korkeassa laskelmassa)	Ei oteta huomioon	- €	- €
Yksinäisyystyö	Yksinäisyyskeskusteluapu	44 nuorta (/145), yksinäisyys väheni keskimäärin 5 UCLA-pistettä ja yksinäisten osuus 67 %-yks.	Yksinäisyyden vähentämisen hinta HM:n yksinäisyystyössä 2020-2021	28 €	81 518 €
			Yhteensä		713 645 €
			Kustannukset		1 244 182 €
			SROI		0,6

LIITE 2. VAIKUTUSKARTTA KORKEIDEN HYÖTYJEN MALLISSA V. 2020

Kustannuspaikka	Tuote	Tuotos & volyymi	Proxy eli sijaismuuttaja	Hinta	Arvo
Keskustelu- ja kriisiapu	Kriisikeskusteluapu	1 381 nuorta keskusteluavun piirissä	HUS 50-59 min nuortenpsykiatria, yksilöhoito	139 €	604 511 €
	Pari- ja lähisuhdeksiisiapu	126 nuorta			
	Ryhmätoiminta	30 osallistujaa, 5 ryhmää			
	yllämainitut	Loppukyselyssä usein yksinäisten osuus väheni 12,5 %-yksikköä	Yksinäisyyden vähentämisen hinta HM:n yksinäisyystyössä 2020-2021	28 €	380 450 €
	Yhteisötoiminta	48 tapahtumaa	Luentopalkkio, Akavan palkkiosuositus	500 €	24 000 €
		2 380 kohtaamista yhteisötapahtumissa			
	Some: kolme IG-liveä	4 400 klikkausta, 2 940 katselua 2.+ 3. livessä	katsojan vapaa-ajan arvo (MLL:n lastenhoidon tuntikorvaus nuorelle)	9 €	26 460 €
	Sekasin chat	108 keskustelua	kriisihoito 40-49 min (HUS nuortenpsyk.)	119 €	12 852 €
Vapaaehtoistoiminta	Tukihenkilötoiminta	128 tukiparia, 1 721 (2 h) kohtaamista	korkea: huomioidaan vapaaehtoistyön arvossa	- €	- €
		Yksinäisyys vähentyi loppukyselyssä 19 %-yksikköä	korkea: huomioidaan vapaaehtoistyön arvossa	28 €	- €
		6,45-kertainen hyöty (huomioidaan vain korkeassa laskelmassa)	Tutkimustieto vapaaehtoistyön kokonaisarvosta	6,45 €	1 162 629 €
Yksinäisyystyö	Yksinäisyyskeskusteluapu	44 nuorta (/145), yksinäisyys väheni keskimäärin 5 UCLA-pistettä ja yksinäisten osuus 67 %-yks.	Yksinäisyyden vähentämisen hinta HM:n yksinäisyystyössä 2020-2021	28 €	81 518 €
			Yhteensä		2 292 420 €
			Kustannukset		1 244 182 €
			SROI		1,8

LIITE 3. VAIKUTUSKARTTA MATALIEN HYÖTYJEN MALLISSA V. 2021

Kustannuspaikka	Tuote	Tuotos & volyymi	Proxy eli sijaismuuttuja	Hinta	Arvo
Keskustelu- ja kriisiapu	Kriisikeskusteluapu	1 451 nuorta keskusteluavun piirissä -> 5 966 kohtaamista	Mt-avohoidon sh-vastaanottokäynti	60 €	357 960 €
	Pari- ja lähisuhdekriisiapu				
	Ryhmätoiminta				
	kaikki yllämainitut	Loppukyselyssä haitallinen yksinäisyys väheni 16 %-yksikköä	Helsinki Mission oman yksinäisyystyön hinta 2020-2021	28 €	221 334 €
	Yhteisötoiminta	216 tapahtumaa	Luentopalkkio, Akavan palkkiosuositus	500 €	108 000 €
		lasketaan osana oppilaitosten saamaa hyötyä			
	Sekasin-chat & Jodel & IG	51+159+70 = 284 kohtaamista	Mt-sairaanhoitajan sähköinen vastaanotto	31 €	8 804 €
Vapaaehtoistoiminta	Tukihenkilötoiminta	187 tukiparia, 2 726 (2 h) kohtaamista	Seurana.fi -tukihenkilö (2h)	76 €	130 796 €
		Yksinäisyys vähentyi loppukyselyssä 30 %-yksikköä	HM yksinäisyystyön hinta	28 €	29 374 €
		6,45-kertainen hyöty (huomioidaan vain korkeassa laskelmassa)	Ei oteta huomioon	- €	- €
Yksinäisyystyö	Yksinäisyystyöskentely	83 nuorta, yksinäisyys väheni keskimäärin 6 UCLA-pistettä ja usein yksinäisten osuus 45 %-yks.	kustannusvaikuttavuus suhteessa yksinäisyystyön tuloksiin v. 2020	28 €	103 280 €
			Yhteensä		959 549 €
			Kustannukset		1 370 746 €
			SROI		0,7

LIITE 4. VAIKUTUSKARTTA KORKEIDEN HYÖTYJEN MALLISSA V. 2021

Kustannuspaikka	Tuote	Tuotos & volyymi	Proxy eli sijaismuuttuja	Hinta	Arvo
Keskustelu- ja kriisiapu	Kriisikeskusteluapu	1 451 nuorta keskusteluavun piirissä -> 5 966 kohtaamista	HUS 50-59 min nuortenpsyk. yksilöhoito	139 €	829 274 €
	Pari- ja lähisuhdekriisiapu				
	Ryhmätoiminta				
	kaikki yllämainitut	Loppukyselyssä haitallinen yksinäisyys väheni 16 %-yksikköä	Helsinki Mission oman yksinäisyystyön hinta 2020-2021	28 €	539 840 €
	Yhteisötoiminta	216 tapahtumaa	Luentopalkkio, Akavan palkkiosuositus	500 €	108 000 €
		lasketaan osana oppilaitosten saamaa hyötyä			
	Sekasin-chat & Jodel & IG	51+159+70 = 284 kohtaamista	Mt-sairaanhoitajan sähköinen vastaanotto	31 €	8 804 €
Vapaaehtoistoiminta	Tukihenkilötoiminta	187 tukiparia, 2 726 (2 h) kohtaamista	korkea: huomioidaan vapaaehtoistyön arvossa	- €	- €
		Yksinäisyys vähentyi loppukyselyssä 30 %-yksikköä	korkea: huomioidaan vapaaehtoistyön arvossa	28 €	5 498 €
		6,45-kertainen hyöty (huomioidaan vain korkeassa laskelmassa)	Tutkimustieto vapaaehtoistyön kokonaisarvosta	6,45 €	1 018 794 €
Yksinäisyystyö	Yksinäisyystyöskentely	83 nuorta, yksinäisyys väheni keskimäärin 6 UCLA-pistettä ja usein yksinäisten osuus 45 %-yks.	kustannusvaikuttavuus suhteessa yksinäisyystyön tuloksiin v. 2020	28 €	103 280 €
			Yhteensä		2 613 490 €
			Kustannukset		1 370 746 €
			SROI		1,9